

Prima pars de mystica

post tot amaritudines. Philosophica vox est q̄ opposita iuxta se posita magis elucescunt. dies ex nocte. dulcor ex felle. sanitas ex infirmitate. vigilię veritas ex somniorum delusione fit aptior. vera sensatio sapiętie p̄ frenesim vel reuersatōem stulticie dū vigilans se habz vt somnians. sed gr̄ia reddita reddit pariter et sensum verū in st̄tutis vigilia constitutū. ¶ Exaltat postremo liberat a temptatōe. q̄ speciositas reddit amplior in spe fide et charitate p̄ afflatū sc̄tis spūs. cōtrariū aq̄lonis impulsib⁹. sic optabat apostolus fieri. Dñs inq̄t spei replebit vos in omni gaudio et pace in credēdo vt abūdetis in spe et st̄tute spūs sancti. q̄ virtus ē charitas. Ecce tres filias. Sciūt liberati post impulsus fidelitatis et despatōis / q̄ sereni postmodū fidei radi / q̄ certus innix⁹ spei. q̄ iocundior charitatis ardoz subsequunt. dum depositis de sede potentib⁹ p̄us aiam vexantib⁹ / fit dño liberante quod sequitur. Exaltauit hūiles. fit et gr̄a actio p̄ cauricū Magnificat aia mea dominū etc.

Finit Lentilogiū de impulsib⁹. et subiū gunt tractatus de theologia mystica q̄ satis faciant tercię parti p̄missōis facte in p̄hemio sex lectionū

Incipiūt considera
tiones venerabilis ac egregij sacre theologie p̄fessoris magistri Johānis de Berson cācellarij ecclie parisiē. d̄ mystica theologia

Prologus

R Enitemini et credite euāgelio
P Marci. i. Astrictit me promissio nouissima illō aggredi qd̄ vestra expectatōnem repetere nūc sentio. ostēdere scilicet An cognitio dei meli⁹ p̄ penitēte affectū q̄ p̄ intellectū inuestigantē habeat. Ubi eniti d̄ beo. si forte p̄us aspirate conatib⁹ deo / poterit studiū meū caipa ad cōmunē intelligētiā deducere que sup̄ theologia mystica / hoc est occulta diuinus tradidit Dyonisi⁹ edoctus nō dubiū ab illo q̄ ait Loquimur sapientiā apud p̄fectos / sapientiā in myste-
rio que abscondita est. Conari p̄terea meditor si ea que de contemplatōe. meditatione. raptu. extasi. et de excessu mentis. de diuisione spūs et anime et similib⁹ / doctores ele-

uati scriptis reliquerūt. poterint ita palam fieri et quodāmodo reuelari. vt alij ab expertis quales rari sunt possint intelligere aut saltem fixe credere sanctos illos viros habuisse scientiā longe altiorē a natura cōmuni. quos ad sup̄mentales rapuit excessus diuina cōtēplatio Dicā vero quod frequens est apud vnūquēq̄ in aggressu alicui⁹ vel i soliti vel ardui. trahi q̄ppe solet anim⁹ in varias p̄tes p̄ varietate rationū opis. Cōperi h̄ ipse pluries / noiātim i re p̄senti. ¶ Tractatur itaq̄ materiā qua nulla sublimior est / nulla diuini⁹ / sed nec vlla queri difficili⁹ sicut nulla potest salubrior inueniri. vtpote in qua nostre felicitatis cardo figit. Cōtre mui ad aspectū maiestatis hui⁹ sapientie / verens ne p̄scrutator eius volens fieri opp̄merer a gloria. Dehinc expaui ne sup̄ba p̄sumptio vexaret me. Quis eni magna molens nō impugnat ab ea. Extimui deniq̄ ne de curiosa singularitate notarer quā duabus vltimis lectōibus sceleris cōdemnauit. ¶ An vero poterāt hec turbare retroq̄ flectere pedes mee inuestigatōnis ne p̄grederer / si de solis virib⁹ proprijs cōsiderē. et n̄ in eo qui dicit. Querite dñm sp̄. Si p̄terea constrict⁹ duplici officio publico nō deterrerer / aspiciēs damnatōem serui pigri abscondentis talentū dñi sui. audies quoq̄ angelū apud Thobiā q̄ opera dei reuelare et confiteri honorificū est. Deniq̄ si p̄tinuisset sapiēs ea q̄ cōmemoramus non dixisset de sapiētia. Quā inq̄dens sine fictōe didici et sine inuidiā cōmunico. et honestatē illi⁹ nō abscondo. ¶ Quod autē de iactantia additū est. vtinā q̄ gloriat in dño glief. Quis assecurabit hō vinēs sup̄ terraz etiā si supra astra celi posuerit nidū suū / etiā si in lecto cōtemplatōis dormierit. etiā si māna deuotōis absconditū gustauerit. Quid hec omnia? Quis nō expauescat horrore vehemēti qm̄ a celi palacio detract⁹ ē lucifer a medio lapidū ignitorū sterq̄liniū dānatōis Qm̄ i die illa duob⁹ cōtrib⁹ i lecto vn⁹ assu-
met et ali⁹ relinq̄t. Qm̄ demū filij isrl̄ p̄strati sunt i deserto q̄ pane celi vescebāt et inimicos suos eos q̄ mētiti sunt ei cibauit dñs ex adipe frumētī / et de petra melle saturauit eos. ¶ Ne mihi si gliaz meā q̄siero. illa proz sus nihil ē. illa nihilominus p̄denabit me. ¶ Ne si gliaz fuerō i dānatōe mea et i nihilo terreat apl̄ica tuba. Si inquit habuero p̄phetiā et nouerō mysteria oia et oēs sciaz. et si

habuero oēs fidē. ita vt mōtes trāfferā / cha-
ritatē at nō habuero nihil sū. Quis at ceri?
est sine miraclo charitatē se hēre? Quid scis
paup hominū si lumē aliquod intelligēt
aut aliq̄s tepor tenuis deuotiōis videt da-
re tibi seruo neq̄s. et hoc ad vtilitatē alioꝝ vt
illuminent vel calefāt. tu p̄o instar cerei ac
ceni redigeris in cinerē. ¶ Auerte h̄ miseri-
cordissimē deus. et si de te loquendū ē. si in
te exultandū / exultemus cū tremore. et doce
amus cū hūilitate q̄redo vnicā gl̄iaz noīs
tui p̄ seruos tuos dños et fr̄es meos / q̄bus
ideo de secretis sapie tue loq̄ velle mihi vi-
deor vt dimissis interis steriliorib; studijs /
diuinitatib; aim ad multa / inflāmet eos p̄
bum sp̄s tui q̄rere te i simplicitate cordis
Intelligere poro q̄le ē illud. Vacate et vi-
dete qm̄ suavis ē dñs. Stimulent postreō
ip̄i nō ita soli tradere se intellectui ip̄m eru-
diēdo q̄ affectus aridus / imo passionibus
horrescēs et sordescēs deserat. Nā apud q̄s
alios aut q̄nā potius loco altero doctrina
hec de theologia mystica tradi p̄t. ¶ Si
hoc ip̄m attingere qd̄ opto denegatū fuerit /
ignoscat pctis n̄ris deus / et p̄iū qd̄ h̄c mi-
hi videor desiderū aut tollat si ip̄iū est et si
fallor / aut si recte p̄sciū suz iustificet me in
iustificatōib; suis ille q̄ desiderū pauperū
exaudit / et p̄pationē cordis eoz audit auris
sua. Iudicare pup̄ illo et hūili vt nō appo-
nat vltra magnificare se hō sup̄ terrā. ¶ His
itaq; p̄locutis p̄cipue ad fodiendū de p̄fun-
do hūilitatis locū q̄ sine collapsu tota dicē-
doꝝ fabrica solidet. Et ab or̄de more diuini
ni dionysij sumēdo exorditū explicabo ma-
teriā diuinitatis p̄sideratōes seu annotatōes
in modū cap̄loꝝ q̄tinuos auditor recreet in
teruallis / et nō p̄tinua p̄fusaq; locutōe lassetur.
Nihil q̄z noui allaturus sum qd̄ neq̄at
in alijs scōꝝ libris iueniri / ab eis nimirum
qd̄ omīssum est. s; eoz sn̄ias meo or̄dine ac
p̄bis explicabo. ¶ Tractat̄ iste de mystica
theologia. xliiij. p̄sideratōes p̄tinet / et octo
pres h; seu materias p̄ncipales. ¶ P̄tia ps
est de q̄busdā pambulis ad theologiā my-
sticā / a p̄ma p̄sideratōe vsq; ad nonā inclu-
siue. ¶ Secda est de natura aierōnalis et sex
potētis ei a nona p̄sideratōe vsq; ad deci-
mā septimā. ¶ Tercia ē de lumīositate dicta
rū potētiaz a decima septia p̄sideratōe vsq;
ad vicesimā primā. ¶ Quarta de p̄teplātōe
meditatōe et cogitatōe a vicesimā p̄ma vsq;
ad. xxvi. ¶ Quinta de trib; oculis aie et de tri-

bus affectōib; correspōdētib; in. xxvi. et. xx
vij. ¶ Sexta ē de acq̄sitiōe theologie mysti-
ce et de decē ei differētis ad theologiā spe-
culatiuā a. xxviii. vsq; ad. xxxv. ¶ Septia
est de amore et ei triplici p̄p̄tate. et ibi d̄ ra-
ptu et extasi a. xxxv. vsq; ad. xl. ¶ Octaua est
d̄ vi amor; q̄ amātē vnit cū deo et stabilitat
et redescere facit a q̄dragēsimā vsq; ad finē.

Sequitur prima cō- sideratio de triplici theologia. s. p̄pa symbo- lica et mystica.

a Liq̄ est theologia mystica vltra
eā q̄ vel symbolica vel p̄pa noīat
Ita em̄ sepate tractauit d̄ ea sub
p̄po titulo bt̄is Dionysij a p̄scio diuinoꝝ se-
cretorū paulo doct̄. Cū em̄ sc̄p̄sisset d̄ theo-
logia symbolica q̄ vtr̄ corpeis similitudinib;
trāslat̄ ad deū vt q̄ ē leo lux agnus lapis et
silia s̄m quā d̄ de oīnomi. Cū p̄te rea tra-
didisset theologiā p̄p̄riā p̄ quā ex effectib;
reptis in creaturis p̄serti p̄fectiorib; ad ex-
tra p̄surgim̄ ad affirmādū aliq̄ de deo. vt
q̄ ē ens et vita a q̄ oīb; deriuatū ē esse et vi-
uere. Tandē addidit modū iueniēdi deū p̄
fectiorē ceteris q̄ p̄ abnegatōes et p̄ excessus
mētales tāq; in diuina caligie videat̄ de. H̄
est i occulto et in abscondito vbi posuit tene-
bras latibulū suū qd̄ attēdēs vn̄ ex p̄p̄his
sub assertōe clamauit. Vere tu es de absco-
ditus. p̄p̄ea h̄ liber intitulat̄ de theologia
mystica. Mysticū aut̄ interpretat̄ absconditū
Primus liber deest apud nos. Scōs aut̄
de diuinis nominibus appellatur.

Cōsideratio secūda

tractat abnegationē similitudinem et explicat
Theologia mystica in̄itit̄ ad sui
doctrinā / exp̄ctis habitis ad i-
tra i cordib; aīaz deuoraz. ¶ Si
cut alia duplex theologia ex his
p̄cedit q̄ extr̄sec̄ oīdūf. ¶ Locois ē oīuz
doctoz sn̄ia q̄ theologia mystica p̄cedit p̄
abnegatōes vt q̄ de nō ē leo bos lapis et.
Quis at diceret q̄ theologia mystica solaz
abnegatōes p̄fectet nihil reliquēs d̄ d̄ p̄
sitiue cognitū vel exp̄tū. Et sane cū aīa nō
nihil op̄et / et n̄ nihil patiat̄ in tali statu p̄sti-
tura / vt aliqd̄ exp̄iat̄ necesse ē. Illa at̄ exp̄ie-
tia q̄ intr̄sec̄ h̄ neq̄t ad cognitōz intuitiua
vel imediatā deduci illoꝝ q̄ taliū exp̄tū sūt.
quē ad modū null̄ poss; docere p̄fecta itui-
tiuaq; p̄gnitōe q̄ rel̄ ē amor ap̄d illū q̄ nūq̄

Prima pars de mystica

amasset. q̄ silr res ē gaudiū aut tristitia. aut alia ex passiōibz intrinsecis aīe / si nūq̄ aliq̄ tali passiōe fuisset affectus. Hoc idē d̄ cec̄ respectu colorū. et de surdis respectu armoniaz dici solet. ¶ Has h̄o cognitōes experimentales de deo / interi⁹ vocāt sc̄i varijs nominibz. sicut p̄ rei varietate multiplicata sūt sup̄ nūmez. Vocant aut̄ rēplatiōem certā / sim. raptū. liq̄factōem. trāsformatiōem. vniōem. exultatiōem. iubilū. ¶ Jubilū esse supra spiritū. raptū scilicet ī diuinā caliginē. gustare deū. amplecti sp̄sum. osculari eū. gignere de deo. et parere h̄bū. Introduci in diuinā cellaria. inebriari torrēte voluptatis. currare in odorē vnguentoz suoz. Audire vocē ei⁹. intrare in cubiculū. in pace in idipsū dormire et requiescere zc̄.

Consideratio tertia

animē ratiōnalis capacitates et indicia ponit et idiote recte sentiētis cognitōem docto p̄fert philosopho.

t Neologia mystica sicut in itis experimentis p̄fectiori certitudine cognitis. Ita p̄fectior atq̄ certior debz iudicari. ¶ Null⁹ ambigit aīam ratiōnalē p̄cellere / tū ī cēntia / tū in virtute et opatiōe / sup̄ q̄libz alias creaturas p̄ angelos a q̄bz miorata est paulomin⁹. Propterea si p̄ ea q̄ facta sunt cognoscit de⁹ / sempiterna quoq̄ virt⁹ ei⁹ et diuinitas / ip̄e sane ī illis effectibz vel ex illis ampli⁹ cognoscet q̄s p̄fectiores esse p̄stat / et certi⁹ qz certiores Experimentū q̄ppe quale erit ab extrinseco certū si illd̄ quod ī intrinseco fit nō certissimū ab aīa exp̄iente iudicet. ¶ Ex q̄bz elicio pulcrū corollariū. Qz si philosophia dicit sciētia oīs p̄cedēs ex exp̄ientijs / mystica theologia h̄e erit philosophia. Eruditioq̄ ī ea quomodolibet aliunde idiote sint philosophi recta rōe nominant. Inde christ⁹ exultās sp̄ū Cōfiteor tibi inq̄t pater dñe celi et terre qz abscondisti hec a sapiētibz et prudentibz et reuelasti ea puulis. Ita p̄ qz sic placitū est aīe n̄ meritū. Un̄ et sapiētia puulū ratiōnālis ē / et lex dei paruulis dat intellectū

Consideratio quarta

ostendit nō posse quēq̄ p̄tingere ad interiōra sp̄s nisi doctū et exp̄ientia refertū

t Neologia mysticā q̄uis null⁹ attingat p̄fecte ignoratis ei⁹ p̄ncipiis q̄ p̄ exp̄ientia interiorē accipiunt

Non est tñ ab ei⁹ doctrina danda v̄l accipienda desistendū. ¶ Similitudo in ceteris scientijs philosophicis facit p̄mā p̄te esse p̄spiciuā. Ignorato q̄ppe qz ignis est calidus et aq̄ frigida. aut qz eclipsis lunefit p̄ interpositōem terre diametralit̄ inter solē et lunam. et ita de silibz / conclusiōes ex talibz deducte n̄ fortirent certitudinē. nisi q̄lis habet de p̄ncipijs aut minorē. Cognitio aut̄ p̄ncipioz in casu n̄ro si habet / habet p̄ solaz fidem et credulitatē / p̄ quā narrantibz et exp̄tis p̄sentimus. ¶ Nilomin⁹ p̄ sc̄da p̄te cōsideratiōis addam⁹ qz pauca sunt aut nulle sciētie naturales ad q̄s tractādas et addiscendas veniēt mlti q̄ talium sciētiāz p̄ncipia acceperint ab exp̄ientia p̄pa. Sed multa ex aliorū approbatis assertōibz p̄supponūt. Sic Ptolomeus in astronomia. sic Ipcras et Galien⁹ ī medicina. Sic alij ī iur̄ et alijs sciētijs studiosi fecisse q̄tidieq̄ facere cogscūt. Hoc viderūt Pythagoras Plato Aristoteles. et philosoph⁹ n̄ Paul⁹. Quoz p̄mus indicebat discipul⁹ suis vt p̄ q̄nquēniū silerent et dictis suis crederēt. Ali⁹ dixit sumentū esse ex credulitate cōpendiū. Terc⁹ ait addiscere oportere credere. Quare⁹ similia pene h̄ba posuit in dissimili materia Dporet inquit accedentē ad deū credere

Consideratio quinta

arguit p̄sumptōem in eruditjs et intimā exp̄ientia p̄fert oībz alijs iocūditate. sapore et p̄spicuitate.

q Via nō scit q̄ sunt sp̄s nisi spiritus q̄ in ip̄o est / p̄pterea discoli sunt / et nequaq̄ mystice theologie idonei auditores / q̄ nolūt credere vt tandē intelligāt. ¶ Veritas hec tum ex se ip̄a p̄bat. tū ex autoritate p̄phetica roborat. Nisi inq̄t credideritis nō intelligetis. tū deniqz ex p̄cedēti satis patet. ¶ Illos e diuerso possibile est mltā cognoscere p̄ alioz traditionē qui fides p̄stabant eis q̄ sc̄ti viri exp̄ti talium assertūt / tā ī f̄mone q̄ ī sc̄ptura. q̄bz in nullo credere antēdite p̄cor q̄ incivile q̄ discolū q̄ impiū. Eos itaqz fallere vel le ceteros / nullo pacto suspicari patit̄ eozū veracissima sanctissimaq̄ p̄bitas. nulli lucro / nulliqz honori inhiās. nec odio v̄l alia passiōe viciosa laborās. Falli autē eos posse in exp̄ientia taliter certa qualit̄ p̄dicimus q̄s putaret. ¶ Adde qz nō vn⁹ aut alter ista dicit sed mille. imo innumere sunt assertōes

taliū cōco: dissimē dicentiū theologiā my-
sticā p̄ xp̄ientiā itimā colligi/eā quoq; lō-
ge sublimiorē/ r̄ vltra q̄s dici valeat iocūdi-
ore s̄apidioreq; r̄ p̄spicaciorē existere supra
ceteras cogitatōes ab extrinsecō veniētes /tā
q̄ ille serpat iter hebetes r̄ inertes. ista lib-
rimis alis circūuolans r̄ euolās sup̄gredi
atur vniuersa. ¶ Q; si null⁹ est q̄ sibi discre-
di de suis xp̄ientijs interiorib; asserēti fer-
ret equo animo q̄s inciuile sit r̄ irrōnabile/
imo q̄s destructiuū oīs social̄ ciuitus iter
homines sitot r̄ talib; summe pb̄itatis et
excellētie viris fides neget. ip̄i viderint q̄
non credūt.

Consideratio sexta

ostendit affectōnes internas nō posse ple-
narie verbis xp̄imi.

Peratōnes interiores p̄sertim i
affectu non ita clare p̄ferūt / nec
ita possunt scriptis tradi sic sen-
tiunt. Et hec est rō quare ap̄lus
dixit se audisse archana v̄ba / q̄ non licebat
homini loq; / qm̄ illa min⁹ potuit tradere (be-
ato Dionisio. exēpli gr̄a) q̄s accepit. Rur-
sus bt̄us Dyoni. p̄l⁹ p̄cepit ex v̄bis ap̄licis
q̄s scriptis derelinq;re fas habuit. Cur⁹ rei
sensibile exēplū ē in specul̄ semet q̄dā or-
dine aspiciētib;. Obscurior itaq; est imago
in p̄mo speclo q̄s res ip̄a. imago deide pri-
me imagis subobscurior est in scdo speclo.
r̄ ita deinceps in terciō q̄rto r̄ ceteris. q̄us-
q; mutua reflexio cesset euanesceus.

Consideratio septia

ponit causam iudicioz quō errat circa do-
ctorū traditōes q̄ vident̄ p̄trarie / cum sint
summe intelligibilib; p̄cordes.

Difficile est hoiem min⁹ xp̄tuz
deutorū affectuū p̄l⁹ in eoz dis-
putatōe eruditū inueniri. Capi-
am⁹ ex similitudinib; argumētum

Medicina q̄dē multa p̄tinet q̄ in sol⁹ expe-
rientijs fundata sumptaq; sunt. Altamen
nihil phibet quosdā inxp̄tos taliū melio-
res eē ratiocinatores xp̄tis. qm̄ i cecis a na-
tiuitate pōt iesse cognitio ratiocinatiua ma-
gna de multis q̄ p̄ visum solū p̄mit⁹ habi-
ta sunt a multis alijs. Ita enī de beato di-
dimo ceco tradit̄ interp̄es ei⁹ Hiero. q̄ in
disciplinis illis que visu capiunt. vt sunt
mathematice sciētie fuit eruditissimus / q̄s
sciās multos videntū ocul⁹ suis cōstat pe-

nitus ignorare. Cur igit̄ in re n̄ra par euen-
tus negabit / vt hō paz vel nihil deuotus.
possit aliorū deuotozū scripta studere / p̄fer-
read inuicē vnū ex altero p̄cludere v̄l elice-
re / impugnare v̄l fulcīre. Hoc itaq; mō de
fidei articulis vtiq; nō xp̄tis / quotidianū
exercitiū theologice scole facit. ¶ Hec cōsi-
deratio iuncta ceteris facit p̄cordiā iter di-
ctā sanctorū q̄ rixari vident̄ ad inuicē. q̄bus
dam dicētib; q̄ soli boni et deuoti cognitū-
onē dei verā accipiūt / alijs cōtradictibus
multos ex p̄his paganis. multos q̄s ex the-
ologis neq̄ssimis scire plura de deo nimiz
cū ip̄i demōes credūt r̄ p̄tremiscūt. Primi
itaq; d̄ scia xp̄imentatiua theologie mysti-
ce. Alij de ratiocinatiua theologie symboli-
ce vel p̄pe vel etiā mystice loq; volunt.

Consideratio octa

ua ostendit fructū hui⁹ libri. r̄ quō in ea er-
ratur q̄ eā tradūt v̄l tradiderūt. r̄ quō sit v̄l
a q̄bus examinanda.

Expedit scholasticos viros etiā p̄
deuotōis xp̄tos i scriptis deu-
t̄ theologice mystice diligēter ex-
erceri dūmō credāt eis. Hoc iō

dicūt primū / quia q̄s nouit si tandē ip̄is ex
familiarī tali collocutōe aggenerabit vt so-
let q̄dā amor r̄ ardor xp̄iendi ea q̄ sola in-
terim fide tenēt. r̄ q̄ docta rōcinatōe p̄ferūt
adinuicē. Ignitū eloquiū tuū vehemēter
ait p̄s. Et seru⁹ tu⁹ dilexit illud. Quis aut̄
appropinquerit igni et vestimēta ei⁹ nō ar-
deant v̄l calefāt. ¶ Rursus ali⁹ fruct⁹ est p̄
illis quos p̄dicatio sumpta ab hmōi doct̄
na poterit accēdere ad amorē dei iā p̄conce-
ptū / remanēte etiā frigidō pectore ei⁹ q̄ loq;
tur. vt ex voce pice que se nō intelligit venit
hō audies ad p̄cept⁹ silēs q̄les essent si vo-
ces hmōi articlate ab hoie formarēt. ¶ De-
niq; p̄ptū est ml̄tos h̄fe deuotōem s̄ n̄ fm̄
sciam. q̄les p̄culdubio p̄missimi sunt ad er-
rores / etiā sup̄ in deuotos si nō regulauerūt
affectus suos ad normā legis xp̄i. Si pre-
terea capiti p̄po / p̄p̄e. s. prudētie inhefe-
runt / sp̄reto aliorū cōsilio. hoc in begaritis
r̄ ture lupinis manifestū fecit xp̄ientia / dū
itaq; seq̄bant̄ affect⁹ suos sine regula r̄ ordi-
ne. postposita lege xp̄i. p̄sumptio neq̄ssima
p̄cipitauit eos. vt dicerēt hoiem postq̄s ad
pacē tranq̄llā sp̄s puenisset absolutū esse
legib; diuioz p̄ceptorū. quā pacē i eis cau-
sabat āgel⁹ sathane trāsfīgurās se i angelū

Secunda pars de mystica

lucis. hoc modo similis pacē valde simile illi paci quā apl's dicebat oēm exupare sensū. Propterea necesse est p argutōe aut directōe taliū esse viros studiosos in libris eoz q̄ deuorōem habuerūt fm̄ sciam. ¶ Eos nihilomin⁹ cōmonitos velim ne citi⁹ debito dānare p̄sumāt p̄sonas deuotas simplices i suis affectib⁹ admirādis vbi nihil aduersum vl' fidei vl' bonis morib⁹ palā inueniunt. s; aut venerent̄ incognita sub silērio suā pensam tenētes sn̄iam. aut p̄silio peritorū examina dā remittāt. pitiores aut̄ sunt q̄s vtrāq; instructio reddit ornatos vna intellectus et affect⁹ altera. q̄les fuerūt Aug⁹. sanctus Tho. Bonauētura. Guilhelm⁹ parisiensis. et ceteroz admodū pauci. Qui rari tatis causāz iferi⁹ afferre conabimur. ¶ De niq; additū est i p̄sideratōe/dūmō credant eis. Alioq̄n ipi talia scrutātes d̄ficierēt serutinio. et nō nisi laq̄os infidelitatis sibi met acq̄rerent/et densiorib⁹ tenebris circūuoluti cecarent.

Secūda pars prin

cipalis est de natura aierōnalis et ser potētis eius. A nona p̄sideratōe vsq; ad decimā septimāz. Ordine p̄o nona p̄sideratio modū ostendit p̄cedendi in hoc ope. exclusis minus seruitib⁹ p̄posito manens circa anime p̄prietates.

De Expedi ad ip̄s theologie mystice cognitōem speculatiuā acquirēdā/naturā aierōnalis et potētias tā cognitiuas q̄ affectiuas cognoscere. ¶ Cōsideratio hec de se p̄spicua est. quoniā ignorata natura ignorānt̄ et passiones. ¶ Positis ergo eis q̄ oñdunt aliquā esse theologia mysticā/tradēdo sub q̄dā generalitate quēadmodū p̄sit et p̄ q̄bus p̄sit suū studiū eniti/volum⁹ adducere in cōmunē intelligentiā (si deo annuerit) qualis sit hec theologia mystica et in q̄ vi anime reponit̄. qua rōe p̄parat̄ q̄ fructu q̄ve sine p̄quiri/ q̄d fieri ignorata aie natura nullo pacto p̄t. ¶ Et qm̄ doctrine mod⁹ fuit/vel vsq; ad p̄ma p̄ncipia p̄ se nota/vel vsq; ad simplices rez q̄d dirates eas a cōfusiōe accidentiū/et ab inuolutōne circumstantiaz for̄insecarz denudādo. placz h̄ loco ipam simplicē aie substātiā secernere q̄d ammodo i varias denoiatōes/ iuxta multiplicitatē effectiū ab ipa eadē p̄ducibiliuz

vt dicat talis. qz taliū elicitū est. et altera qz aliorū. ¶ In hoc itaq; mihi vident̄ formalizātes agere laudabiliter docte et acute/ qz resolutōes h̄mōi q̄ant fieri quēadmodū apud mathematicos abstractio a motu et a materia. fit etiā abstractio puncti a trina dimēsiōe lineae a duplici et superficie ab vna. ¶ Attū dū affirmāt vltra qz p̄ter oēm opatōnem intellectus illa sunt in reb⁹ talit̄ penitē q̄liter intellect⁹ abstrahens ea imaginat̄/ qz sunt vniuersaliter/ qz distincte eternalz et cetera filia. Ego p̄culdubio tota sn̄ia dissentio ab eis/ qz nō intelligo q̄ rōe istō dictū p̄sertim in diuina simplicitate p̄ p̄o possit vl' sano sustineri. neq; p̄p̄tea abstrahentiū est mendaciū. qm̄ et si nature rez sic se habeāt vt intellect⁹ negocians circa eas possit vti talib⁹ abstractōib⁹ ad faciliōrē. intelligentiā nihilomin⁹ scire debent nō taliter distigui rē eadē q̄lit̄ p̄ter eam intellect⁹ indistinctā secernere. Alioq̄n res eadē a seip̄a reali distinctōe differret. Ita enī p̄ter intellect⁹ p̄cipe (ex empli grā) qz volūtas p̄ductiua volitōnis differt realit̄ a voluntate que volitōne elicit/ sicut qz in eadē cēntia aie/ intellectus et volūtas exites ab eadē cēntia quolibet ex p̄te rei distinguūt. Sed hec mat̄ia minus vtil̄ est q̄ vt nos sua ipugnatōe lōgiori sermone detineat. Ab artistis p̄terea logic⁹ et methaphisicis poti⁹ q̄ a theolog⁹ p̄supponēda vtil̄ adaq; ē. p̄sertim dū de theologia mystica f̄monē habeamus. ¶ Dicam⁹ q̄ de ania rōnali qz ipa p̄ diuersitate officiorū et agibiliū distinctas vires habz. distinctas in quā nō resed noie. Ita ē p̄triosa ē/ ita fecūda q̄dāmodo ipa eadē existēs/ quēadmodū si contineret in se tales p̄tutes realit̄ vl' aliter ex p̄te rei differētes. imo eo ampli⁹ qz virtus nō tā vnita q̄ vnita fortior est seip̄sa disp̄sa. sicut sapiētia i deo p̄fectior est fm̄ deductōem/ vt Aug⁹. vult locis pl̄imis de trinitate. qz est fortitudo/ iusticia et bonitas. et ita de ceteris p̄fectiōib⁹ q̄ si ab eis q̄libet distinctōe secernat̄. Qui alit̄ capiūt viderit q̄ recte. Ego sane nō capio. ¶ Attū sic vtmur in p̄posito q̄li vires aie cēt penitē in natura distincte/ diuidētes p̄mo aiam ratiōnalē in intelligentiā simplicē. scdo in rōez. tercio in sensualitatē vl' aialitatē vel potētā cognitiuā sensuālē. et q̄ ad vires cognitiuas/ et quo ad affectiuas p̄portionabiliter. Primo in synderisim seu mentis apicē Secundo in volūtatē vl' appetitū rōnalē.

Tercio in appetitu aialem. quartu virium inde mor docebimus pprias ratones

Consideratio decima

simplicitate itellectu explanat. put dicitur lux aie et angelo silis et dei capax. et quod varijs noibz in scripturis significet.

R Intelligentia simplex e vis aie cognitiua suscipiens imediate a deo naturalē qndā lucē in q r p quaz pncipia pma cognoscūt eē vera et certissima/terminis apphēsis. ¶ Princi- pia hmoi nominant aliqū dignitates / ali- quā mūes animi pceptōes. aliqū regule p me incommutabiles et impossibiles alit se ha- bere. vt q de qlibet affirmatio vl negatio. q totū est mai' sua pre. q intellectiui pfe- ctū est nō intellectiui. q spūale cor' pali cete- ris paribz dignū est. q si hō itelligit/hō vi- uit. et similes. Qualis hō sit illa lux natural' dici p' pbabilit' aut q est aliq' dispositio cō natural' et cōcreata aie. quā aliq' vocare vi- dent habitū pncipiorū. vel pbabilit' q est ipamer aia existens lux qdam intellectual' nature deriuata ab infinita luce p me intelli- gentie q de e. de quo Iohes. Erat lux ve- ra q illuminat oēm hoīem venientē in hūc mūdū. Et ps. Signatū est sup' nos lumē vultus tui dñe. ¶ Porro q fm Dionysium vii. ca. de diuis noibz. In pgressu rez a do sit pcatenatio qdam vt infimū sup'mozum sit p mū inferior. Angel' a q minoratus est paulo min' hō/qm e itelligētia simplicior hoie/habz in sua natura illud qsi infimum qd hō habz i sua natura sup'mū. vt fm hāc intelligentie vim pūganē absqz medio al- ter' speciei/duo itellect' angelic' et huma- nus. Hoc m nō ita accipiendū putamus qsi mediū sit aliqū inter aīam rōnalē et deū Contradicit enī Aug'. q nihil esse superi' mente nra dicit pter deū. Altamē q's nega- uerit angelū eo mō recte dici supiorē aīa no- stra et deo primiorē q pfectior est: nullus vtiqz. Dicam' idcirco q vterqz a deo eque imediate tria suscipit. q sunt natura' gratia et glia. Sed in reliqz sicut est iter angelos hierarchicus ordo. sic angeloz ad homines fm tres actus hierarchicos. q's frequē no- minat Dionis'. q sunt purgare. illumina- re et pficere. et hoc respectu grarum et pfecti- onū secundaz. ¶ Deniqz vis hec intelligen- tie simplicis qnqz nominat mens. qnqz ce- lū sup'mū. qnqz spūs. quādoqz lumē intelli-

gentie. qnqz vmbra itellect' angelici. quā- doqz lux diuina in q vitas incommutabiliter lucet et cernit/nōnunqz hō scintilla vl apex ratōnis.

Consideratio vnde

cima ratōis vim expmit quō nūc itellectui nūc sensualitati deseruit. et duplici noie ap- pellatur.

Ratio est vis aie cognoscitiua de- ductiua pclusionū ex pmissis eli- citiua quoqz insensatoz ex sensa- tis et abstractiua qdditatū/nllo organo in opatōe sua egens. ¶ Dec descrip- tio p vltimā p'iculā notat differre ratōem a sensualitate q vrit' organo. Per alias autē ab itelligētia simplici fecernit' cui' opatio magis attendit in receptōe cognitōis sim- plicis a supiori luce deo /q's attendat in dedu- ctōe pclusionū. quod e p'priu ratōnis. siue pncipia sumpta sint ab expientijs p sensus. siue illa sibi p'sentauerit ab alto simplex itel- ligētia. ¶ Et hoc vero duplici vsu rōis nūc a supioribz pncipijs p se notis in lumie itel- ligētie simplicis. nūc ab inferioribz q p expi- entia acqrunē. vt q ignis est calid' sortitur ratio duplex nomen. vt dicat' portio ratōis supior. portio inferior. vt p'erea dicat' habe- re duas facies. vnā ad supiora /ad inferiora alterā. Immo et ex h' ponit' cōstitui velut i orizonte duoz mūdoz. spūalis. s. et cor'pal'. ¶ Letez portōem ratōis supiorē noie vi- ri. et inferiorē noie mlieris appellam'. Tā- tum enī viuacitatis et stutis habet rō dum supioribz intendit respectu illi' quā p'rahit ex inferioribz /q'stum vir a mliere differt i stute. ¶ Postremo ratōi qnqz alia nomia tri- buim'. vt q est celū mediū in aīa / q e i vmbra intelligentie simplicis / sicut itelligētia simplex in vmbra angeli / et angelus in vmbra dei.

Consideratio duo-

decima diuidit sensualē virtutē quō p'cipit interioribusqz sibi deputatis quō trāsmittit lucide declarat.

Is cognitina sensualis e vis aie vtens in sua opatōe organo cor- porico tam exteriori q's interiori ad ea que sensibilia sunt p se vel per accidēs cognoscēda. ¶ Continuo aperta est differentia hui' stutis ad duas stutes p- cedentes. Cui' multiplex est officiu. multi

Secunda pars de mystica

plex quoque appellatio. Nam cum accipit immediate motiones obiectales reze exteriorum. et sic dicitur sensus exterior in quibus distinctus. quod sunt. visus auditus. gustus. olfactus. tactus. Aut recipit immediate sensaciones factas in his quinque sensibus iudicatis inter eas. sic est sensus communis. Aut consequenter ex iudicijs vel sensacionibus factis in sensu communi. proponit et diuidit. et sic dicitur imago vel fantasia. vel virtus formatiua. Et si ex sensacione elicit insensata hanc estimatiua nominamus. quod de proprio vel nocivo diiudicat. Due preterea sunt vires retentive specierum in absentia. Una per sensum communi quod imaginatio quam quod nominat. Altera per formatiua et estimatiua cui mensurarie nomen inditum est. quarum omnium virtutum cum suis organis amplior manifestatio (quia ad presens negocium ista sufficient) ad naturales et medicos referat. Porro vis hec cognitiua sensualis nuncupatur aliquando aialitas nonnunquam sensualitas. quam quod celum primum vel infimum. quam quod imaginatio. quandoque ymbra rationis. In qua rursus ymbra variis gradibus per varietate suorum officiorum designant. Est itaque sensus exterior nouissima lux potentie cognitiue quod deficit vel occidit in potentia solum vegetatiua vel nutritiua. debinc sensus communis (habens sub se hanc lucem quasi in ymbra sua) reponit in ymbra fantasie. sicut fantasiam in ymbra estimatiue. et hanc in ymbra rationis collocam?

Consideratio tredecima

cuma agit de affectiuis potentijs in genere et species earum subdiuidit.

T c Ulibet potentie cognitiue correspondet proportionalis virtus affectiua. Cum enim apprehendit aliquid a potentia quod est conueniens sibi vel discoueniens et sub tali aliqua ratione sibi subiecti exprimitur animam applaudere quodammodo ad hanc apprehensionem si sit conueniens vel ut conueniens et horrere si sit ut discoueniens. Dicam amplius nullum esse ens quod non habeat appetitum proportionaliter ad finem quod sibi iure diuine legis debitus est. Sed non dicitur hic appetitus proprie affectiuis per terque in rebus cognitione vigentibus. Sunt igitur tres vires affectiue proportionales cognitiuis. scilicet synderesis voluntas et appetitus sensitiuus.

Consideratio decima

ma quarta synderesim mentis diuidit eiusque apprehensionem secundum quam tendit declarat cum nominibus appropriatis.

S ynderesis est vis anime appetitiua suscipiens immediate a deo naturalem quandam inclinationem ad bonum per quam trahitur insequens motionem boni ex apprehensione simplicis intelligentie presentati. Quoadmodum namque se habet intelligentia respectu veri primi et certi Ita synderesis respectu boni finalis sine mixture malicie simpliciter presentati. Quam simplicem intelligentiam sicut non potest dissentire talibus veritatibus agnitione habita quod termini significant. Ita non potest synderesis nolle positive principia prima moralium dum sibi per intelligentiam ostensa sunt. Utrum vero possit ea non velle hoc est in suspensio se tenere contra opinionem affirmatiua tenet potest. Juxta hanc tripliciter vti possumus nomine synderesis. Aut potest est inclinatio talis de cuius quod dicitate probabilitate est. vti quod talis quod de quod dicitate simplicis intelligentie possumus. Aut synderesis dicitur actum huius virtutis consequentem ex apprehensione huius intelligentie. Aut tercio dicitur habitum ex actibus frequentatis ingenitum. Non secus de intelligentia distinctio se offert per virtute vel per actum eius vel per habitum ex actibus derelicto. Synderesim autem alijs nominibus appellamus. vel habitum practicum principiorum. vel scintillam intelligentie ratione cuiusdam sic euolatons et ardoris ad bonum vel portionem virginalem anime vel stimulum naturalem ad bonum vel apicem mentis vel instinctum indelibilem. aut aliquid tali nomine. ut quod est celum supremum in affectiuis potentijs. Et ita proportionabiliter ad ea que de potentia cognitiua dicta meministis

Consideratio. xiiii. vna

relat nomen appetitus. et secundum hanc accipit virtutem appetitus rationalis.

A ppetitus rationalis est vis anime affectiua apta moueri immediate ab apprehensione cognoscitiua rationis. Sic appetit si sit respectu possibili et impossibili noiam quam voluntas. Si consideret respectu actus a se elicit dicitur libertas. Si sit respectu obiectorum non finalium et possibilium dicitur electio vel appetit dectiuus. Et respectu actuum imperatorum dicitur appetitus dicitur voluntas vel executiuus. Si sit voluntas exequendi ea que iam electa sunt dicitur

ppositū. Et inclinatio ad hec creāda di-
cit scia. Nisi dicam? q scia duo iporat
simul iudiciū r affectiōem comitē. Si ō
psiderem? passiōes motiuas hui? appeti-
tus rōnalis. sic dicit generalī noie appeti-
tus rōnalis affectiuus/yl affectiō rōnalis
Si aut sit respectu boni vel mali vt sic ap-
phensi p rōem ipse appetit? dicit? cupiscibi-
lis. Si vero illud bonū vel malū pſente
tur vt arduus/ irascibil? appellat. Quāuis
fm phm et sequaces hedue vires r concu-
piscibilis et irascibilis in sola sensualitate
ppe radicent. Sed Aug? et theologoruz
aliter vsus habet.

Consideratio. xxi.

ponit appetitū animalē nō solū homini s;
r bestijs conuenire.

Appetitus aialis vl? sensual? ē vis
anime affectiua apta moueri im-
mediate solū ab apphēsiōe sensi-
tiua. Addita est dictio hec exclu-

sua solū ne nos vigeat p̄trouersia vtinq;
pbabilis. videlicet. An appetit? rōnal? pos-
sit immediate ex cognitōne sensitiua solū mo-
ueri sicut pōt ex deliberatiōe rōis. Nūc q;
appetitū in irascibile r cupiscibile secerni-
mus p eas q mor dicte sunt obiectales ra-
tōnes. P̄ter hunc appetitū qdā posuit
se vidēt sensum nature ad bonū vl? malū.
saluantes ex h mltos effect? mirabiles in
animantib; respectu tal? vel fuge vel p̄secu-
tōnis qualismodi nō p̄t reddi causa ex ap-
phēsiōe cognitōis sensual?. vt q p̄sente ho-
ste et nō viso horrefcūt pili cū tremore quo-
dam. qd ecōtra sit amico p̄sente. q formica
puidens future hyemi ingētē farris cōpo-
nit aceruuz. r ita de plurib; absq; numero.
Quid ō mirādū si corpa aialii ducāt se-
cretis instinctib; vl? pulsib; ad suos fines
qñ i corpi; alijs min? p̄fectis minusq; or-
ganizatis tot mirabiles ad suos fines cōse-
quēdos naturales tract? inuenim?. imo plu-
rimi sunt rez variay ad inuicē tales tract?
q; finem ignoram?. vt ē tract? ferri ad ma-
gnētē. r mar? ad lunā/ r alioz ad alia Nūc
aut sensū nature iā i omni re posuim? q alio
vocabulo lex nature/ vl? inclinatio naturalis.
vl? directio intelligētē nō errātis p̄t noiari
Et nihil ab hac positōe dissentim?

Tercia pars p̄cipa

lis est d luminositate dictaz potētiaz. a. xvij

psideratōe vsq; ad. xxi. Ordine ō. xvij.

Consideratio. xxii

Ex iste potentie/ tres cognitive x

r tres affectiue lumina qdā sunt
q p psideratōez luc? corpee faci-
li? cognoscunt. Itaq; sol iste na-

turalis sicut i efficacia vtutis p̄stātor est ce-
teris corpi; ita similitudinem maiorē habz
cū spūalib; r ad eoz cognitōem p̄gruenti-
ori manu ductiōe deducit. sicut dicit bea-
Dyonisi? vlti. de cel. hierarchia. Est aut
sol illustratiu? alioz eozū. insup q alterabi-
lia sunt calefactiu?. q; duoz p̄portionabi-
lia gerit in se natura qlib; rōnal. qm lucet
p cognitōem. r calefcit p amorē. Nōs pre-
terea effect? p̄sertim imanens pduc? a tali
natura rōnali. dici meret lumē aliqd aut ra-
tōe claritatis i cognitōia. aut caliditatis i
affectiua. aut sil? vtriusq;. Nō enī forte p̄ti-
git repire cognitōez q nō sit formal? aut v-
tualit? qdā affectio. Sic affectio n̄ videtur
posse secerni qñ sit qdā exp̄imētal? cognitō.
q̄ppe neutra effectū suū causat sine alia. q;
niā ad cognitōis causatōez potētia affecti-
ua/ sicut ad affectōem generādā cognitōia
concurrūt. Effectus aut sp̄ sue cause qdam
similitudo ē r imago. Sic p̄terea videm? lu-
cē nō esse sine calore saltē vtuali. Caliditas
q; lucis pductiua repit. Rursus quēad-
modū lux r calor mutuo se fortificāt/ qd i
pductōe ignis facile ē aduertere. vbi calor
flāmā/ r flāma calorē ingenerat. Nō aliter
existimādū ē vtutib; istis cognitōiuis r af-
fectiuis qñ ex mutuo p̄cursu ordiato ad in-
uicē/ sit opatio/ r tāto maior atq; p̄fectior/
q̄nto vtr? qlibet cū qlibet extiterit vniciōz
Deniq; lux solis sediffūdit disparit? pro
varietate mediōz/ alit? in densitate/ alit? in
raritate/ aliter in medio p̄spicuo et diapho-
no et puio. aliter i obscuro turbidoz spisso
atq; nubiloso. Quā sil? diffusionē variant
pp̄inqtas atq; distātia. Multiplex q; ob-
staculoz dispositio nō vnā reddit lucis ra-
diantis imaginē/ sed p diuersitate inciden-
tiarū radiātū variatā. Attēdam? incri-
dinā lucē qdā p̄portionabili similitudie so-
lem se cōicare/ nō tñ naturali necessitate/ s;
libalissima r gtuata charitate. his qdē cla-
rius/ his ō obscuri?. Dat enī se lucidi? in-
telligētē q; rōi/ r vtriq; limpidi? q; sensui
Exēplū sensibile ad h manu ducēdū ē. si di-
uerſa vitra opposuerim? radijs solaribus

Tercia pars de mystica

fm. ppinquū et distās p lineā rectā inē so-
lē et oculū nostz. Cōstat inē duo qlibz spe-
cula esse spaciū vbi lumē sol' alit' r aliter in-
spici possz. Ita vt posteri' lumē apparet q̄
dā ymbra v' adumbratio si ad pcedēs cō-
parat. Hoc i cādelis disparit' lucētibz no-
cturno tpe 3 parietes ispicim' vbi lumen
vni' alteri maiori collaturz ymbra videt' si
certis obicibz sua lumia sil' pfundi vctueri
m'. Cōparatōes siles de opatōe caloris fm
passā alit' r alit' disposita aduertere facileē.

Cōsideratio. xiiii.

sex potentiarū ostēdit capacitatē. s. multis
opiniōibz tā theologoz q̄ medicorū r phi-
losophoz. Mensis sup hanc cloqtur.

y Ex iste potētie n̄ solū lumia q̄dā
sunt. s. etiā q̄ lumiosaz illustra-
tionū capaces inueniunt' ipas
speculis rōnabilē cōparamus.

¶ Primū ē ostēdere qliter sex iste potētie ca-
paces sint lumiosaz illustratōnū. Et h̄ q̄
dē agem' modo narratiōo p̄supponentes
p̄itatē ab alijs. ¶ Fuerūt nōnulli q̄ dicerēt
deū q̄ est lux 3a illustrare aiām n̄az p seip-
sum imēdiatē. nō solū actiue et efficiētē. s.
etiā formalit' aut q̄si formalit'. Nam inqui-
unt si cognitio creata hec p̄t. cur a cognitōe
ne icreatā istd auferret' Prefertim cū nullā
impfctōez depēdentis subiectōis v' ma-
terial' inhesiōis p̄p̄ h̄ in deo ponere p̄pel-
lar. Nec positio q̄ ad vitalē q̄ndā imutari-
onē de genere cause formal' mag' q̄ efficiē-
tis h̄ac imutādi maneriē ifert. dicūt ex cō-
sequenti deū esse posse aiē rōnali cognitōez
imo r volitōez r amorē r iusticiā / nō tñ i-
mente / sed p capacitate q̄dā actiua seu vita-
lit' eleuabili eiusdē aiē rōnal'. ¶ Cōtra hanc
imaginatōnem est parisien. articulus / q̄ q̄
Aluicēna et Algasel de b̄ritudine intelligen-
tiāz visi fuerit hui' imaginatōis doctores
fuisse. ¶ Ad defuerūt alijs ponētes lumia q̄
dā creata alia a substantiā aiē veluti q̄sdam
habit' innatos sibi esse inseparabiles ab ea-
dem essentia aiē / et q̄si ab eadē effluētia seu
nullulātia atqz germinātes. ¶ Mirabil' q̄s
pia si h̄ aliq̄ dixerūt cū fuerit antiq̄ celebr'
opinio de potētis aiē intellectiua r voliti-
ua talis / q̄ ipē sint accidentia q̄dā i cēntia
aiē radicata distinctaqz ab ea. Nota est isu-
per cōmunis opinio q̄ i angel' ponit species
omniū creatas ad saluandū quōd cognitio-
nē suā nō accipiūt a rebz nouā atqz mu-

tabile. Circa h̄ versat' p̄trouersia inē plato-
nicos r pipateticos. dicēte aristotele pipa-
tericorū p̄ncipe / q̄ aiā est tanq̄ tabula rasa
in q̄ nihil depictū ē rē. Platōe ecōtra dicē-
te nostz addiscere nō esse nisi q̄dā remini-
sci. q̄suis adhuc dictū istd a diuersis varie
exponat. Una expositio tacta est de specie-
bus creatis / quas platonici i aiā n̄ra / sic
nos in angelis posuisse visi sunt. Alijs ecō-
tra certantibz frustra h̄mōi species poni cū
aiā ipa sit imago oim rez / q̄ fm p̄uersiōem
ad has vel illas res actuat' in cognoscēdo
absqz noua cognitōis alteri' formatione.
quēadmodū speculū habēs in se imagies
rez si esset virtus cognoscitiua / ipaz cog-
nitiōem h̄mōi rez in semet a semet accipe / aut
ppiniori similitudine imagies tales si se co-
gnoscere r i vnā rē p̄currerēt. illa res per
hanc sui cognitōez corū oim q̄z ipa ē ima-
go cognitōem obrineret. q̄ q̄ mutatio d̄ n̄
cognoscere in cognoscēs et ecōtra / difficul-
ter nō tñ oīno iprobabiliter esset saluabil'.
Huic sil' imaginatōi p̄tradicit parisien. arti-
cul'. ¶ Dicam' deinde illd in q̄ oēs fere cō-
ueniūt. esse scz cognitōes r affectōes acq̄li-
tas / tā actuales q̄ habituales / illustrātes p̄-
dictas sex potētias. q̄suis aliter r alit'. Nā
cognitōnū alie sunt p̄p̄te alie incōplete.
q̄dam i sola apphēsiōe. q̄dā in assensu cōsi-
stit' / et assensu nō pua est diuersitas. Qui-
dam sunt euidentes ex cognitōe sola termi-
noz. alijs p̄ exp̄ientiā. alijs p̄ demonstratōem.
Quidā 3o sunt inuidētes. r taliū alijs cer-
ti / alijs incerti. Alijs causant' ex p̄bilitate ra-
tionū sumptaz p̄ intrinsecas apparētias. alijs
p̄ extrinsecas. vt est autoritas dicētis. ¶ De-
niqz magna ē diuersitas inter irradiatōem
sensualem et rōnalē. Sed r inter sensuales
irradiatōes tam ab extrinsecis q̄ ab intrin-
secis distinctio multiplex inuenit'. Sil' i af-
fectiuis actibz vel habitibz assignabil' est
varietas ad p̄dictos cognitiuos actus vel
habitus q̄z naturā affectiui cōsequuntur.
¶ Postremo fides n̄ra quo ad h̄ ponit mlti-
tos habit'. et q̄nqz actus infusos q̄tuitos
i vtraqz potentia cognitiuā r affectiua / q̄
rū p̄sentiali collustratōe et virtuali quadaz
irradiatōe spūaliter illuminat' aiā n̄ra / per
istos ad hoc p̄ illos ad illud. In nūero ta-
lium sunt fides. spes. charitas. tres theolo-
gice virtutes / dona septē spū sancti / p̄phetie
et reuelatōes. et si qua sunt dona talia q̄ di-
uidit spūs yn' et multiplex / dās vnicuiqz

put vult. Ex his itaq; memorat; de susceptioe lumio; illustratōnū p has sex potētiā; pspiciū fit sicut addebat q ipas speculis ratiōnabiliter comparam?

Consideratio. xix.

pdicaz potētiā; susceptōis purior; lumio sitatē cū aduersiōe exēplo sex speculoz; r angelorū cognitiōem elucidat.

Atē, sex potētiā; pnoiatas qn to aliq; fuerit purior; r luminosior tā ex se q; ex adiūcta illumiatiōe tāto fit ad theologiā mysticā aptior. Hāc aptitudinē i pdictis potētijs ad theologiā mysticā intelligim; vl; formaliter in se susceptiue. sic intelligentia capit eā; vl; materialit; r quodāmodo dispositiue. sicut sensus ad eādē pdispōnit. qua; consideratōe h; modo exposita; nos ipam ex pcedente p similitudinē in specul; materialibus manifestam;. Sint itaq; sex specula sibi inuicem catēnata; r respiciētia se mutuo ordinata ad lumē; calozē solis suspiciendū; fm ppinquus et remoti; nūc a supiori; nūc ab inferiori. Cōstat q; speculū; qdlibz; quanto erit puri; in se r luminos; ab extrinseco; tanto erit apti; ad opatiōem suā; r alioz; intantū; q; ex mutua actōe r reactōe fiat splēndidi; quodlibet ex illis nisi aliud obstiterit. i; mo ex combinatiōe varia poterit effectus aliq; v; pputa imago vl; color resultare. q; absq; pcurfu tali nequa; appareret. Vigilan; ter dixim; nisi aliud obstiterit. qm; speculuz; quod est; soli ppinquus tanta radiatōe eiusdem solis pfundi possz; a supiori; q; ipē actiōnes alioz; speculoz; ab infimis nō tā protūc illumiarent q; obūbrarēt. Idē dicim; de intelligentia dū; a supiori; suā; lucē; capiat. q; tunc subobscurior; aliq; redderet ex cōuersiōe ei; ad potētiā; collucētēs inferius. q;uis i; hoc diuersificēt; specula; materialia; r spūalia. qm; spūalia; duas facies habēt; pferim; ea; q; nō; vtrūq; organis; corpali; bus. Quoz; speculoz; spūaliū; tanta p; esse virtus; tal; vigor; et cōsolidatio; /q; parit; ex equo; sine detrimēto; a supiori; poterunt; et inferiori; pte; lumia; sua; suscipere; r tenere; suscepta;. Hoc manifestū; ē; in angelis; r alijs; cōfirmatis. q; sil; eque; cognoscūt; tpalia; r eterna. quoz; tenuē; similitudinē; r imitatiōez; gerunt; aliq; ex viatoribz; ex speciali; grā; r vehementi; habitatiōe; vt; inferius; dño; duce; monstrabimus.

Consideratio. xx.

ostendit corruptōem illaz; sex potētiā; r causam q; potuerūt; reformari.

Specula; materialia; sicut multo; tēs; deformant; r inficiūt; r corripunt; in suis; actōibz; debitis. q; ab extrinseco; q; ab intrinseco; nō; minus; incidit; deformitas; et infectio; in speculis; spūalibz; sex potētiā; /q; tres; sunt; cognitue; affectiue; pari; numero. Ex p; p; etia; sine; similitudine; docet; nos; q; sepe; turpia; fantasmata; r errores; et federep; sentatiōes; obiectales. Cōcupiscētie; p; terea; r passioēs; sordide; tetres; horride; tā; q; sumi; qdā; caliginosi; vl; infecti; r venosif; aīas; n; as; obnubilāt; fedāt; atq; maculant;. P;sertim; i; p; maria; r nouella; talium; apphēsiōe; velut; in pueris. Deniq; general; r inelicitib; sordidatio; talis; puenit; ab originali; macula; /que; aīam; n; am; cū; omnibus; potētijs; suis; ad; hāc; mirabile; tradurit; aggrauatiōem; vt; celestibz; ad; terrena; r ab intelligibilitate; ad; brutalitatē; demersa; ploretur. Hō; (inq; ppha); cū; in honore; esset; non; intellexit; /parat; est; iūctis; insipientibz; r silis; fact; est; illis. Et; insignis; poeta. Terreniq; hebetāt; artus; moribū; daq; mēbra. Nihilomin; ab istis; emergere; r sursum; eniti; hoc; virt; h; labor; est. vt; cū; aplo; n; a; conuersatio; sit; i; cel; cōtra; exclamatiōem; satirici; dicentis. O; curue; i; terris; aīe; r celestū; manes. In; h; p; cipue; /s;at; ipa; cui; naturā; inq; rim; theologia; mystica; /quā; p; penitētiā; r credulitatē; euangelij; adipisci; r nō; aliē; fas; habemus; /sicut; restat; ostendendū.

Quarta pars p;ici

cipalis agit de cōtemplatiōe; meditatiōe; et cogitatiōe; vsq; ad; xxvi. cōsideratiōz;. Ordine; p;o. xxi. p; sideratio; describit; actōes; potētiā; sub; generali; diuisione.

Noticia; clarior; theologie; mystice; possit; haberi; /pdest; inq; ere; r quidditatē; p; eplatiōis. Siquidem; appropate; loq;ndo; si; p; eplatio; est; in; vi; intelligentie; cognitua; ita; in; vi; synderisis; affectiua; reponit; mystica; theologia; put; infra; dño; illuminatē; docere; conabimur. Supest; igit; recto; ordie; vt; post; q; describere; studuim; vires; cognoscitiuas; in; hoīe; r; distingim; in; genere; tres; virtutes; cognoscitiuas; scz; imaginatōez; /rōem; r; in;

Quarta pars de mystica

teligentiā. Et tres affectivas pportiona
les q̄ sunt appetitus sensitivus. appetitus
volitivus seu volūtas. et appetit⁹ q̄dā supi
or: q̄ synderisis noīari p̄t. eo q̄ seq̄tur app̄
hēsiōem. Hunc ad f̄mōem de actib⁹ corū
q̄ntū ad rem q̄tractat elucidādū artinet
veniam⁹. Et q̄ notiores sunt actus intel
lective q̄ affective potētē. magis enī sub
doctrina tradēdi sunt/nō pigeat primitus
illos describere noīatim. ¶ Sūt autē tres
termini generales q̄b⁹ maxime v̄fos fuisse
video eos q̄ de p̄tēplatiōe p̄ modū artis lo
cūti sunt. cogitatio/meditatio/p̄tēplatio.
Et hī termini q̄s̄ aliq̄n̄ p̄miscue sumātur
ab aliq̄b⁹ sicut candēre p̄ ip̄os significare
p̄tingit. nihilomin⁹ distinctas habēt signi
ficatiōis rōes/quas p̄ faciler difficile/p̄ vri
le vel inutile sentiūt aliq̄. Un̄ cogitatio sic
esse descriptā reperio a venerabili Richar
do in suo de cōtēplatiōe. q̄ hanc materiā
elucidavit vsq̄ ad fundamētū /magistrus
suū hugonē insecut⁹. Cogitatio est ip̄ouī
dus aīe obtus⁹ /circa sensibilia ad euagatō
nem p̄nus. ¶ Meditatio est puid⁹ aīe ob
turus in veritatis cognitiōe seu inq̄sitōe ve
l emētē occupat⁹. ¶ Cōtēplatio est p̄spi
cax et liber /id ē expeditus animi p̄tuit⁹ /in
res spiritales p̄spiciēdas. vsq̄ quaq̄ diffu
sus /et i diuina specula suspensus. ¶ Cogita
tio igit̄ vagat̄ et serpit sine labore et fructu.
Meditatio nitit̄ et intēdit cū labore et fru
ctu. Cōtēplatio circūuolat et circūfertur
sine labore et cū fructu. ¶ In cogitatiōe est
euagatio. In meditatiōe inq̄sitio. In p̄tē
platiōe admiratio. ¶ Vari⁹ deinde p̄tēplati
onē ramificat̄ in varias species et varie. de
q̄bus nō est statim dicēdū p̄ singula. ¶ S̄
maxime req̄rendū esse arbitror. vnde facili
tas tā in cogitatiōe q̄s̄ in cōtēplatiōe oriat̄ et
in meditatiōe difficultas. Hoc enī me p̄ ex
p̄ssum legisse nō memini /q̄uis sit p̄sidera
tione dignissimū.

Consideratio. xxii.

ponitrōem vñ surgit cogitatiōis facilitas.

Cogitatio facilis est q̄ format̄ i
mediate v̄l ex sensatiōib⁹ actuali
bus /vel ex fantasmatib⁹ passim
occurrētib⁹. et v̄ltra non nititur.

Quēadmodū nāq̄ sensus n̄os cū omī fa
cilitate circūducim⁹ mō huc mō illuc /ob
iectis sufficēter p̄sentatis. Et sil⁹ nulla est
difficultas in occurſu fantasmatū q̄liūcup

q̄. nam euagant̄ p̄sentant̄q̄ nobis etiā in
tis. Confestim apparetratio cur cogitatio
que f̄m talia format̄ et hec inseq̄t nullā pa
tit̄ difficultatē. Videm⁹ hoc in pueris. vi
dem⁹ h̄ in hoīb⁹ ociosis q̄ in talib⁹ q̄runt
oblectatiōem. q̄ nullū afferūt in p̄siderādo
laborē. Sed de his p̄ enūciauit sermo p̄
pheticus. Nonit dñs cogitatiōes hoīm q̄
niā vane sunt. vane sūt itaq̄ q̄ sunt sine ca
rentes /somniaq̄ silēs. Non enī ad aliq̄ē
finē v̄tile ordināt /imo frequēter cū hō i ta
libus se oblectauerit tristis manet.

Consideratio. xxiii.

meditatiois difficultatē et laborē exponit. et
emplū tā phicis q̄s̄ poetis de orpheo vir
gilio et hercule.

Meditatio difficultatē sortit̄ ex eo
q̄ v̄ltra sensatiōes actuales vel
fantasmata passim occurrentia
ip̄a nitit̄ v̄ltra p̄tingere v̄l in ali
quo fixa stare. Experit̄ i se crebro q̄lib⁹ stu
diosius difficultatē q̄ est insistēdo ad aliq̄d
attēte p̄siderādū cogitatiōem sine diuerticu
lis ad alia. Et hoc dū fit /cogitatio iā trā
sit in meditatiōem. nō vt cogitatio desinat
esse. s̄ vt desinat esse cogitatio. ¶ Quis itaq̄
q̄s̄ nesciat fortissimos eē mor⁹ actuales sen
suū. nunc hos nūc illos /esse similit̄ p̄tinuū
fluxum fantasmatū null⁹ ignorat. p̄pterea
sensualem motū v̄nire /aut fluitatiā fantas
mata cohibere v̄l sistere v̄l sup̄gredi ad ali
quam certā cogitatiōem suā sub determina
tis limitib⁹ claudere operosum est valde n̄
habituatis et insolitis. neq̄ fieri p̄t absq̄ il
lo qui claudit certis limitib⁹ mare /et ponit
terminū fluctib⁹ eius. ¶ Reuero difficultas
hec auget et fit labor insup̄icabil⁹ dñs ani
mus denudare nitit̄ cogitatiōem ab inuo
lutiōe accidentiū. hoc est circūstantiis lo
ci et t̄pis. et aliorū q̄ p̄sentat sensus /vt abso
lute et nude quidditate rez appareāt /qua
si nō cōnolute tēpi et loco. ¶ Dat exemplū
diuin⁹ Aug⁹ de p̄sideratiōe v̄ritatis et boni
tatis quas dū i sua puritate meditari sata
gim⁹ cōfestim occurrit hec vel illa bonitas
Et hec vel illa veritas in particulari. et fit
cogitatio n̄ra cū t̄pe et loco. vt dicit notan
ter phus. i. metaphisice. ¶ Pertinere ad h̄
estimo poeticas illas f̄ctiones et imagi
natiōes /vnam de orpheo cytharizate et eu
ridice quā ad inferos dilapsam euehereni
tatur ad superos. et alterā apud Virgiliū

de Enea transeunte ad cāpos elizeos ⁊ ibi dem intelligente que futura erant post ena-
tationem maris et obdormitionem cerberū.
Non enī tales viri quos p̄ theologis ha-
buit antiq̄tas ociose fabulant. Orphe⁹ est
vir sapientie deditus qui p̄ aurate vl' ebur-
nee cithare modulor' / hoc est per debitā et
armonicā morū cōpositionem / sistere facit
flumina defluentū desideriorū. cōponit q̄
q̄ ⁊ māsuēcere facit ferinos et brutales af-
fectus. Deniq̄ cōpellit siluas rigidās pra-
uarū inclinationū tā innatarū q̄ acquisi-
tarū ad suū voluntatis arbitriū sequi. hic
orpheus euridicem habz sponsaz / illam d̄
qua gloriabat sapiēs / quesisse sibi sponsaz
sapientiā assamere. vl' accōmodatius euridicem
accipiamus vim intellectuāle datā
homini ad cōsiderationē sup̄norū. Hec vi-
dum p̄ prata florentia placibiliū obiectoz
vagatur. mordet a serpēte voluptatis late-
tis sub herba formosiratis. sicut dicit Arist.
q̄ voluptas furata est intellectu sp̄isse sapi-
entie. Hoc vulnus inflictū trahit euridicē
ad inferos. quia hec sola tā infima cogitat.
in his solis cōuertatur / nō potēs dicere cū
ap̄lo. Hostra queratio in cel' est. Vulnera
ta igit' deductas euridice. i. vi intellectuā-
li ad inferos / p̄ mediū serpētis. sicut ad lit-
teram tempatio serpētis p̄ mos illos parē-
tes sapiētissimos demersit in baratrū oīs
illius miserie qualē apud inferos sub me-
taphora agruis exēplis poete figurarunt.
Orpheus vir sapiens deplorat amissaz cō-
lugem / quā ad sup̄nas auras conat' rursus
educere. quo canēte ⁊ lugente / silent furie i
females passionū carnaliū. cerberū latrat'
nō auditur. quia res cū t̄pis lapsu nō cōci-
piunt. Animus p̄terea qui p̄ssus ante erat
lapide molarī terrene curiositatis / sicut sizi-
pus / vel qui agitabat' rota volubili mūda-
ne occupatōis sicut hyxion. vel qui lacera-
bat' a vulturib' mordacis voluptat' / sicut
ticius. vel q̄ esuriebat inter aquas ⁊ poma
sicut auarus tantal' / nūc intrepide in req̄-
em sui conuertitur cū illo qui dicebat. Cō-
uertete anima mea in req̄em tuā. quia do-
minus bñfecit tibi. Inter hec lamenta ⁊ ef-
ficacia carnia iubet euridices orpheo red-
di / ea t̄m legene rursus p̄uertat' ituitū. Sz
heu noctis p̄terminos orphe⁹ euridicē
suam vidit. pdidit. occidit. ¶ Nos hec fa-
bula respicit q̄cunq̄ in sup̄ex diē mētē du-
cere queritis. nā qui tartareū in specus vi-

ctus / lumina flexerit / q̄cqd̄ p̄cipuū trahit /
pdit dū vidit inferos. Hec Boetius. Ad
hanc sententiā facile traduci possunt ficti-
ones alie de enea virgiliano / et hercule ⁊ p̄-
seo descēdētib' ad inferos ⁊ itez emergenti-
bus. Sed hec interim sufficiāt p̄ spoliato-
ne egyptiorū ⁊ xp̄ianoꝝ d̄itatorē

Consideratio. xliii.

quomodo crescit ⁊ causat' cōtemplatio osten-
dit p̄ p̄les similitudines exēplares. et vbi p̄-
prie reponit.

Contemplatio facilitatē habz tum

ex habitib' p̄ meditatiōem acq̄-
sitis. Tū p̄pter abstractiōem ⁊ se-
paratiōem intelligentē a sensibili-

bus. Tum sepius p̄pter diuine gratie collu-
stratiōem in diuina spectacula subleuantez
Meditatio nimirū si debite fiat transit in
cōtemplatiōem / sicut cogitatio i meditatio-
nem. Facta enim sedula inq̄sitōe veritatis
denudatis insup p̄ vehemēs studiū rerum
qd̄ d̄itatis ab accidentalib' circūstantijs
generat' habit⁹ ex frequentatiōe. depurat' lu-
men intelligentie. fitq̄ lucid⁹ q̄nto est tene-
brositati sensualis cogitatis impmixt⁹.
¶ Pro cuius manu ductiōne palpabili imā-
ginemur conformiter ad diuinū Aug. in
suo de trinitate q̄ sit aliq̄s sup̄a montē ex-
celsum valde Ad cuius cācumen neq̄ ven-
ti neq̄ nubes attingant. sic de olimpo nar-
rat Arist. Subtus vero quāto sit descen-
sus p̄cluior ad infima / tanto est illic tene-
brositas inq̄rior p̄ cōmixtiōem / ⁊ q̄ndā in-
comparatōem radioz solariū cum ceteris im-
p̄ssionib'. vt sunt venti. pluuie. niues. q̄n-
di res. fulgura. ⁊ similia ¶ Constat h̄ exem-
plo q̄ hō limpid⁹ liber⁹ ⁊ expedit⁹ cir-
cūfert oculos suos ad serenū lumē solis et
celi / dū sublimi⁹ euect⁹ est. et in q̄dā regio-
ne pura et trāquilla collocat' ¶ Qui oppo-
sitiū euenit dū in inferiora dilabit'. Ad hoc
exēplū respicit illud p̄s. Quis ascēdet i mō-
tem dñi / aut q̄s stabit in loco sc̄to ei⁹? Du-
ctio quoq̄ illa discipuloꝝ i montē excel-
sum valde / dū transfiguratus est ihs q̄n il-
los / apta est satis figura / sicut ⁊ ascēsus mo-
ysi in montē synai / dū e medio vocatus est
¶ Cōuertam⁹ nunc ex hac re sensibili consi-
deratiōem nostrā ad tres vires anīme p̄scri-
ptas / q̄ sunt. intelligentia / rō. sensualitas seu
imaginatio. Et compem⁹ sensualitatē infi-
mo mōtis. rationē medio, sup̄mo intelligen-

Quinta pars de mystica

tiam inueniem⁹ q^o si an^o stare possit in ar^o
ce intelligentie sine delapsu i inferiora/ ipsa
poterit libero intuitu circūquaq³ semet dif
fundere. nūc ante/ nūc retro/ nūc dextrosū
nūc sinistrosū. Et hic est ocul⁹ p^oteplatois
q^o in Adā ante lapsum vinacissim⁹ purissi
m⁹ et expeditissim⁹ fuerat. Nūc ve nobis.
Tot⁹ fere extinet⁹ ē sicut ocul⁹ rōnis obte
nebrat⁹ r ocul⁹ sensualitatis fere corrupt⁹.
¶ Attēdam⁹ rursus in hac silitudie/ quem
admodū hō stans in supcilio mōtis talis
videt libere cū volet/ nō soluz ea q^o iuxta se
sunt. s³ etiā ea q^o subtus se agunt. Et multo
liber⁹ multoq³ clar⁹ q^o habitates inferi⁹.
īmo puz ab impuro/ claz a tenebroso secer
net. q^o ap^o ad inferiores v^l nunq³ v^l raro
fit. Nō aliter aīa que i arcē intelligentie pue
hi meruerit et illic fixa steterit/ spectabit ve
luti defursum ea oīa q^o in rōe et sensualitate
agunt. Judicabit insup i luce sua r p lucē
suā de oīb⁹ q^o regulis abstractis. r etnis
innitit⁹ fm q^o habēt regulari cetera omnia
¶ Exempla ad h^o sumi possent in omī arte
habēte reglas suas. fm q^o iudicant periti
in arte hac v^l illa de singularib⁹ spectanti
bus ad artē suā. q^o vtiq³ nequnt imperiti.
Ille p^oterea q^o pncipioz noticiā clarā et pfe
ctam haberet/ videret in eis r p ea cōclusio
nes ab eis deducibiles/ clar⁹ q^o ipse cōclusi
ones in se videat ab eis q^o nō p pncipia cō
clusiōes earūdem acceperūt. ¶ Ex his pa
tefactū habem⁹ quo pacto p^oteplatois oeu
lus facil⁹ est et expedit⁹ dū habet/ q^o acq³
sicio sit difficillima. ¶ Patz insup in q^o vi aīe
reponit. q^o in vi supiori cognitua aīe q^o in
telligentia noīat. Iste enī ocul⁹ nō solū in
telligibilia r abstracta/ s³ etiā ea que i ratōe
r sensu sūt aspiciūt. q^o alio mō q^o ratio r
aliter q^o sensus v^l imaginatio. ¶ Existio sic
intelligere eos q^o dicūt duas eē species p^o
teplatois r imaginatois. duas in rōe r duas
in luce intelligentie. Hoc q^o p^oteplatois nō q^o
oīs p^oteplatio fiat in luce r p lucē intelligē
tie. s³ q^o p obiectoz varietate hmōi species
p^oteplatois variari noscunt⁹ hec ponunt.

Consideratio. xxx.

ponit qd sit pprie p^oteplari/ r quō circa eā
erratur.

La

Abstractio qualē p^oteplatio req³
rit p^opleri neq³ p imaginatōnem
neq³ p solā rōem q^o virtus ē supi
or. Itaq³ sicut ratio virt⁹ est su

pior et abstractior q^o sensualitas v^l imagi
natio. q^o p^o abstrahere q^o dūitates rez a cō
fusione accidētū/ r formare p^ocept⁹ specifi
cos r generales absolutos. q^o nō p^o imagi
natio. Sic vis illa que ponit supior ad ra
tionē r noīat intelligentia adhuc abstracti
or est q^o ratio/ que i actib⁹ rōis abstractis a
fantasmatib⁹ trāsīt ad cognitōem eternozū
r incorporeozū/ que nullā habēt fantasma
tū illusionē. et h^o dū irradiatōnem suscipit
ab inferiori. quia duz supiori et diuina luce
suffundit nō oportet. ¶ Ex hoc p^ospicū est
q^o p^oteplatio inepte querit p solā imagina
tionē. et impfecte p solā ratōem. q^o vis v^l r
q^o virtus adiuuat/ si limitib⁹ suis p^onta ē.
Quos si q^o voluerit supgredi/ reddat ho
mo vel fantasti⁹ v^l insan⁹ in imaginatōe.
v^l erronee iudicās in ratōe. sicut apud nō
nullos visū est. qui dū inseq³ credunt eleu
tissimos viros r abstractissimos i suis mō
dis cognoscēdi/ negligunt aut tenere mō
dū eorūdem i abstracte viuēdo r vtilia stu
dendo et p^ouertēdo se ad se r sup se/ nihil ali
ud referūt nisi fantasias r errores/ quantū
libet ipi deuatozū doctorum verba tenere
videant. Fit enī apud talē quemlibet il
lud virgilianū de insana vate. dat (inq³) si
ne mente sonum. Et hoc est q^o reddit mul
tos ex eis qui dicunt formāzantes in fa
bulam et risum/ imo in insanā. quia p so
lam imaginatōnem r rationē querunt illud
quod per intelligentie depuratōnem erat in
ueniendū. Quō autē intelligentie depura
tio et qualiter fiat/ postorius quantū domi
nus cōcesserit aperitur.

Quinta pars prin

cipalis agit de tribus oculis aīe et trib⁹ af
fectionib⁹ correspōdentib⁹ in. xxvi. r. xxvii
consideratōne. Ordine vero. xxvi. conside
ratio ponens tres cognoscēdi modos fm
tria genera hominū ad hos dispositos.

Res cognoscendi modi sunt q^o
rum vnus animalis dicit⁹ vtēs
maxime oculo carnis. Ali⁹ rati
onalis vtēs plus oculo ratōis

Tercius spiritualis vtēs oculo contem
platois/ sicut distinxerūt diuini homines
tres oculos et tres viuēdi modos. De his
Augustin⁹ in libro de vera religioe. Bern
ad fratres de monte dei carthusienū. Et hu
go in suo de sacramentis. et sup ecclesiastē.
Uidem⁹ itaq³ quosdā ex hominib⁹ viuere

non eleuati q̄ bruta. Solis enim sensib⁹
ytunt/ aut eos solos insequunt. Alij mag⁹
insequunt rōez intelligētes abstractas regu-
las artū ⁊ sciaz. Tercij vltra hec omnia ele-
uant se sup rōem in q̄ndam regionē eternita-
tis ⁊ p̄spicabilitatis. ⁊ sup oēm fluitatōem
⁊ p̄fusione infinitā desiderioꝝ ⁊ cogitatio-
nū. in aurā q̄ndā libertatis serenā assurgūt
⁊ euolat. ⁊ iam nō min⁹ videt differre eorū
vita a ceteris hoib⁹ q̄ distant hoies a pecc-
rib⁹. Sꝫ q̄s est h̄ de⁹ optime et laudabim⁹
cū: Ille sol⁹ est quē tu eduxeris de tenebris
⁊ vmbra mortis. et vincula ei⁹ passionū di-
ruperis noxiarum.

Consideratio. xxvii

ponit illa q̄ vident specie cē mētales affecti-
ones sꝫ nō sūt. ⁊ iō int eas ponit differētiā

D Rib⁹ p̄noiat⁹ p̄scēdi modis
q̄ sunt/ cogitatio/ meditatio/ p̄re-
platio. tres affectōnis maneries
correspōdent / q̄ sunt cupido v̄l

libido seu p̄cupiscētia. scdo deuotio v̄l con-
tritio seu p̄pūctio aut orō. tercio dilectio. sū-
q̄cūq; sꝫ extatica et anagogica. id ē sursum
duccs ⁊ rapiēs in diuina. Si de re p̄stiterit
peto vt nō magnope calūnia fiat de noib⁹.
nō enī accepi ab alijs talē circa affect⁹ disti-
ctōem nominū. quēadmodū de cognitōi-
bus repio. Sed tū interim dicam⁹ q̄ sic
cogitatio est improuid⁹ animi obtutus ad
euagatōem p̄nū. Ita p̄scēnt ad talē cogi-
tatōem si sit de obiecto delectabili seq̄tur af-
fectio iprouida et vaga sine vtilitate ⁊ fru-
ctu. et hoc mihi satis cōgrue videt appel-
lari libido seu cupido v̄l p̄cupia. Porro
ad meditatōem q̄ est puidus aie obtut⁹ in-
ditatis inq̄sitōe ⁊ celestū rex inuentōe ve-
hementer occupat⁹ / seq̄tur q̄daz affectio
alia a pozi ad res taliter q̄sitas ⁊ inuentas
si nō sit indispositio aie Et hec affectio ē p-
uida ⁊ nō vaga cū difficultate ⁊ fructu. Et
hec interim vocet deuotio v̄l p̄pūctio aut
oratio. id ē affectus pi⁹ ⁊ hūilis vchemēter
⁊ fortiter tendēs ⁊ nitēs i amorē p̄me veri-
tatis ⁊ bonitatis. Deniq; p̄tēplatio q̄ est
libera ⁊ expedita p̄sideratio eoz q̄ medita-
tio cū ingēti difficultate p̄q̄rit/ habz suā af-
fectōem in aia disposita/ suāq; dilectōez si-
militer liberā purā expeditā ⁊ abstractam.
Et hac rōe vocari p̄t extatica dilectō v̄l in-
bilatio. que vltra deuotōem addit facilita-
tem et iocunditatē inestimabilē ⁊ inēp̄ssi-

bilē/ et erupantē omnē sensum. Et hec ē sa-
pientia dei i mysterio abscondita. Nec est
mystica theologia quā q̄rim⁹ q̄ ad anago-
gicas ⁊ supmētales excessus deducit/ quā
aliqui nomie charitatis /aliqui charitatiui
amoris lego noie appellatā. Prop̄rea non
fallit q̄ dicit p̄tēplationem sine dilectōe no-
men p̄tēplatiōis nō mereri. Sꝫ nos vnuz
ab altero secernim⁹ / vt p̄ciosior habeat inq̄-
sitio vitatis. et cognoscam⁹ qm̄ approp̄a-
te loq̄ndo sicut cōtēplatio est in vi cogniti-
ua intelligētie. sic i vi affectiua correspōdē
tereponit mystica theologia

Sexta pars prin-

cipalis agit d̄ acq̄sitōe mystice theologie ⁊
de ei⁹ decē d̄ntijs ad theologiā speculati-
uam a. xxviiij. vsq; ad. xxxv. p̄sideratōnem.
Ordine p̄o p̄sideratio. xxviiij. oñdit modū
p̄ueniēdi ad mysticā theologiā eāq; pluri-
bus diffinit diffinitōib⁹.

E Dgnitio dei per theologiā my-
sticam melius acquir̄t per pe-
nitentē affectū q̄ per inuestigan-
tem intellectū. Ipa quoz ceter⁹

paribus eligibilior est et p̄fectior q̄ theolo-
gia symbolica vel p̄p̄ria/ de qua est contē-
platio. Sicut dilectio p̄fectior est cognitō-
ne / et voluntas intellectu/ et charitas fide.
Hec secūda pars pronūc supponit / q̄uis
nō sim nescius de p̄babilitate positōis op-
posite apud multos et magnos. Sed pro
prima parte cui correspōdet deductō ad q̄-
situm/ nullus ambigit quin depuratio seu
purgatio potentie affectiue fiat per feruorē
penitentie in cōpunctōe cōtritōe ⁊ oratōe
que rugire facit a gemitu cordis. Et q̄uis
dicat p̄pheta. In meditatōne mea exarde-
scet ignis. s. dilectōnis. meditatio hec nō p̄-
veritatis inquisitōne attenda/ sicut descri-
psimus. sed magis p̄ compunctōne sequē-
te sumpta est. Hui⁹ aut cōpunctōis diffi-
cultas magna est valde apud nō exercita-
tos/ et eos qui corruptos adhuc habēt ser-
sus ab adolescentia. Quēadmodū enim li-
gna viridia a quo plena humore vix reci-
piunt calorē ignis / vt in similitudinē ei⁹ acce-
dantur. sed p̄cedūt exufflatōes mltiplices.
p̄uia est etiā depulsio humiditatis talis ac-
euaporatio. sic existimare p̄uenit de eo qui
calorē sp̄sillanti i se recipere dz. et fm cū trā-
situs est in amorē purū et piū / si nōdum
desiccatus sit a sordidis affectōibus. ⁊ hoc

Bexta pars de mystica

fit in iudicium p penitentiā. Un Bre. i ome. d
cecco. Per pnelamenta mētis fantasmata
depellunt. Ad cui' ampliorē elucidatōz
attēdēdū ē q' theologia mysticā sic possum'
m' describere. Theologia mystica ē exten
sio animi i deū p amoris d'sideriū. Alit sic.
Theologia mystica ē morio anagogica. B
ē sursum ductiua i deū p amorē feruidū z pu
rū. Alit sic. Theologia mystica ē expimen
tal' cognitio habita d' deo p amoris vniti
ui pplexū. Alit sic. Theologia mystica ē sa
piētia. id ē sapida noticia habita d' deo dū
ei supm' aper affectiue potētie rōnal' p a
morē pūgū et vnif. Uel sic p Dyo. vii. de
diuis no. Theologia mystica ē irrōnalis z
amens z st'ra sapia / excedens laudantes.
Has aut' descriptōes apti' itelligem' si ml
tiplicē theologie speculatiue differētiā z my
stice deinceps voluerim' intueri

Consideratio. xxix.

ponit differētiā inter theologiā mysticā et
speculatiuā. Et in q'bus cōueniunt multū
declarat exemplis.

S Theologia mystica z theologia
speculatiua si fm rōes p'pas cōsi
derant d'ntiā ex multis non sine
p'ueniētia mltipli foritū. P'ri
ma z p'cipal' d'ntiā sumit ex subiecto vel
potētia. qm h' vtraq' sit i aīa rōnali. nihilo
min' distinguēdo potētiā aīe fm rōes su
as (vt sup dictū est) speculatiua theologia
ē in potētia intellectiua / cui' obiectū ē ver
Mysticā s' reponim' i potētia affectiua
cui' p obiecto bonū assignam'. Ex hac ali
am d'ntiā inuenim' fm rōes obiectales.
qm obiectū speculatiue theologie ē verū et
mystice bonū. Cōueniunt tñ i h' mystica
theologia et speculatiua quā alio noīe p'tem
platōem dicim'. qm vtraq' ē i supiori por
tione aīe z non i solo sensu vl' imaginatōne
nec in rōe sola. Hec aut' portio aīe vt supra
dictū ē varijs noīb' appellat'. Et habz du
as p'tutes vl' duos oculos seu duo officia.
qz et ipa ē intelligētia s' et affectiua seu a
matiua boni. Dixim' aut' in supiorib' q' si
cui' volūtas rōi et appetit' sensual' imagi
natōi p'fert. Sic suo mō ē de affectiua cor
respondente itelligētie pure. p'p'ea dū ista
vis supior' exiit in affectū suū / ipa dr q'dam
modo leuare se sup se. et quodāmodo sup
ferri. Inde fit vt actus talis noīet supmē
tal' excessus vl' sup spm. z fm eū q's d'z qū

q's sup seipm. qūq' extra seipm. Hui' rei
aliq'd exēplū accipe possum' ex p'sideratōe
corū q' sepe in ipa sensuali p'tute fiūt. In q'
videm' tā i nob' q's i brutis q' qūq' ipa sen
sualitas i suis actib' cognitiuis p'manet si
ne affectu illoz que vl' audit vl' intuet. Se
petū p auditū vl' aspectū q'ūdā obiectoz
ipa tāto p'plet affectu / vt iā q'si saliat extra
se z tota gestiat / velut si equ' potit cāpo li
ber apto. Hoc mō sensualitas aliqū q'si se
nō capiēs et se deserēs tota nitit in rē desi
deratam se effundere / se trāsferre / se vnire / i
mo illā penitus quasi itro: sus penetrare.
Quid d' taliū ocul' / nōne scintillat' nūqd' n'
emicant' / Honne qntū dat' ipis tremulo se
fulgore diffundūt' / Trāsferam' h' exēplūz
ad vim itelligētie supiorē. cōsiderādo q'li
tatē ei' dū sine affectu i sola cognitōe iacet.
Et dū trāsit in affectū taliū q'lia p'replatū.
Adducam' p manuctōe h' / ca q' b' my
stice theologizātes vtunt' exēpla. P'rimū
qdē de aq' i vase / q' dū apponit' igni calefit
p'mo se cōtinens in vase. Sz dū feruescit z
bullit / videt' quodāmodo seipaz nō capēz
excedere / atq' supferri p'tute calozis. Sic
mēs nō dū amore calescēs itra seipaz p'iet
se. Sed spiritu feruoris amore p'cepto / sup
gredit' quodāmodo seipaz q'si extra se salu
tans atq' volitās. Aliū q'z exēplū induca
m' de radijs solarib' cadentib' sup speculū
concauū. q' ex vnitiuo eoz p'cursu p'burunt
stuppā. efficiūtq' flāmā supuolātē. Sici
telligētia n'ra illustrata p'replatōe serena ce
lestiū / qūq' q'dem remanet intra seipaz nō i
calescēs neq' ardēs. qūq' s' tātus amoris
ardor p'cursu radioz celestū exorit' / vt i af
fectū se erigat / nec se capiat / neq' p'ineat. sz
iubilat et exultat. ex quibus tercia p'cludit
differētiā.

Consideratio. xxx

scholam ostēdit ad discēdum speculatiuāz
et mysticā cū alijs differētijs theologie q'
modoq' se habeant inter doctos et fideles
idiotas.

S Upsunt alie inter has theologi
as speculatiuā et mysticā diffe
rētē / sumpte ex acq'sitiōis earuz
variērate. Una q'dem ē qz specu
latiua theologia rōcinatiōib' vtit' s'formit'
ad phisicas disciplinas. Ideo scholasticā
eā vel litteratoriam q'dam appellant' / q'uis
non sufficiant iste scholasticē exercitaciones

nisi quis studio vehementi nitat hñe cõce-
 ptus ppos et intimos eoz q̄ tradita sũt a
 sũmis doctoribz. Aliqñ tales theologizant
 solis auribz corpõis sicut pueri vl pice. ne-
 q̄ vere intelligẽtes de qbz loquunt. neq̄ de
 qbz affirmat. Nihilomin⁹ tñ sepe eis no-
 men cõcedim⁹ theologoz. Mystica vo the-
 ologia sicut nõ versat in tali cognõte litte-
 ratoria/sic nõ habz necessariã talẽ scholam
 q̄ schola intellect⁹ dici p̄t. sed acq̄rit p̄ scho-
 lam affectus. et p̄ exercitiũ vehemẽs mora-
 liũ virtutũ disponentiã aiaz ad purgatõz.
 z in theologicis illuminãtibz eã in beatifi-
 cis virtutibz eã pficientibz / p̄portionabili-
 ter ad tres act⁹ hierarchicos / q̄ sunt. purga-
 re / illuminare et pficere. Et hec q̄dẽ scho-
 la p̄t dici schola religiõis vel amoris. sicut
 intellectus dicẽd⁹ est schola sciẽtie vel cog-
 nitõis. Sed qm̄ plerũq̄ euenit etiã i bru-
 tis vt ibi sit maior affectio vbi parẽ cog-
 nitõis. sequit̄ q̄ ad cõparandã hui⁹ theolo-
 gie mystice doctrinã / nõ est magna scientia
 opus / p̄sertim acq̄sita. Nã cognitio ex fide
 q̄ de⁹ est tot⁹ desiderabil⁹ / totus amabilis.
 affectiua portio si purgata / si illuminata / si
 disposita / si exercitata sit. cur nõ in illum to-
 taliter d̄siderabile / et totũ amabile / sine plu-
 rimo libozũ studio / tota ferẽ / totaq̄ rapie-
 tur. Et q̄ illã cõcludim⁹ differẽtiã qm̄ the-
 ologia mystica licz sit sup̄ma atq̄ p̄fectissi-
 ma / noticia ip̄a tamẽ p̄t haberi a quolibz fi-
 deli etiã si sit muliercula vl idiota. De the-
 ologia vero speculatiua aliter esse null⁹ am-
 bigit. ad cui⁹ adeptõem sicut ad metaphisi-
 cam grãmatica. logyca. et philosophica di-
 sciplina cũ forti exercitiõ etiã clara ingenia
 requirunt. Ita tñ vt gratia desup eũ his i-
 fũdatur / sicut apostol⁹ / et sicut fit mũdicor-
 dibz / quibz pmittit̄ visio dei / et bũilibus
 amicis dei / quibz de⁹ incerta et occulta sa-
 piẽtie sue z oia que audiuit a patre suo nota
 fecit. Sic in Anthonio magno. sic in alijs
 multis sine lris / litteratozia (vt ita dicã) the-
 ologia donata est. Et p̄missis cõcludim⁹
 cum beato Bernardo ad fr̄es carthusiẽ.
 de monte dei. Q̄ theologia speculatiua nõ
 q̄ in aliq̄ p̄fecto est sine mystica. Sed bene
 ecõtra. Et ex hoc sumi p̄t sexta differentia.
 quoniã nunq̄ aliq̄s intelliget verba apo-
 stoli et p̄phetarũ quãtũcũq̄ illa resonet ex-
 terius si nõ imbiberit affectũ scribentiũ. ne-
 q̄ eni aliter cõcept⁹ eozũ verboz in animo
 generabit. Lecus q̄ppe crebro de coloribz

sermonẽ audies de illis vtiq̄ disputare po-
 terit diserte et acute / q̄q̄ nullos in illo cor-
 dis archano ppos eozũ q̄ disputat conce-
 ptus inscripserit.

Cõsideratio xxxi.

cos quib⁹ p̄palãda est mystica theologia i-
 struit duoz filiozũ exemplo

Icur multis q̄ clerici vl lrañ aut
 sapiẽtes vel phi aut theologi no-
 minant / occultã dus est sermo de
 mystica theologia. sic plũmis illit-
 teratis et simplicibz (fidelibz tamẽ) tradi p̄t
 Hinc tradit̄ differentia septima sumpta ex
 modo publicatõis. Brũs eni Dyonisius
 plerũq̄ obtestat̄ discipulũ suũ timotheuz
 vt null⁹ ip̄eritoz hec audiat. Impitõs vo
 cans eos q̄ vel nõ sunt fideles. nã hec theo-
 logia pp̄rie est fidelũ. vel qui tumentes iã
 phia maleq̄ viuẽtes cõculcant pedibz suis
 sordidus q̄cqd non sapiũt. q̄cqd etiã nõ in-
 telligunt camino dente lacerant. De qbz ait
 euãgelica pãbola. Nolite sc̄m dare canibz.
 neq̄ margaritas p̄iciatis añ porcos. Sz
 ecõtra simplices. q̄ q̄dem fide habet p̄nt ex
 ea p̄surgere ad vnitiũ amorẽ cũ dõ. Quoz
 sic nepe p̄ fortẽ contritõem mortificatiua
 sensualitatis / trahente eos deo vincul p̄ce-
 ptõz suoz. z m̄sionẽ apud eos faciẽte. At
 testante elaiã. q̄ sup bũile et q̄etũ z tremẽtẽ
 f̄mones suos req̄lescit dñs. Itaq̄ nihil p̄-
 hibet fieri verbũ apud tales de theologia
 mystica / que amor est. z amore cõquirẽt cũ
 ediuerso sapiẽtes in ocul⁹ suis sine casto a-
 more languentes circa pugnas verborum
 ab hac arceri cõueniat. Carnal⁹ eni hõ non
 sapit ea que dei sunt. Conat⁹ sum in quo-
 dã vulgari tractatulo p̄ palã ista facere q̄-
 dã exẽplo. Sũnt duo filij p̄ris vni⁹ optimi
 Sit vn⁹ eozũ curiosus z astutus in inquĩ-
 tõe cõditionũ paternarum. nũc ex opibus.
 nunc ex verbis / quatũ in earũdem elocu-
 tõe vel doctrina apd alios delectet. Odiat
 autẽ patrẽ vel nullã iussis suis obedientiã
 accõmodet. Ponamus aliũ simplicis in-
 genij qui d̄ patre suo nihil aliud q̄rat nisi
 interroget nisi quo pacto illi placere z i om-
 nibus obedire valeat. Querimus nunc q̄s
 eduobus ab optimo patre magis amabi-
 tur: nõ est dubium quin secũdus. Hic p̄re-
 terea plus iocundabit̄ in paterna bonita-
 te que sibi pl⁹ sapit. Ip̄e deniq̄ pater tãdẽ
 seipsum et secreta sua puto tradet / faciẽs eũ

mystica

Cõsideratio xxxii.

nam ostẽdit ad dũcẽdũ iocundat
 mystica cũ alijs diff̄erentiã theologia
 ad q̄s se habent inter duos filios
 ortas.
 Ugiunt aut̄ hãc theolo-
 as speculatiã a mysticã z
 rere innotet acq̄sitiõis
 variã. Una ad em̄ e q̄
 oria theologia nã nã dõs vñ
 d̄ pb̄licas d̄p̄tãt. Ideo lib̄
 vel litterarum dõm appellat̄
 non sufficãt q̄ d̄lat̄e creaturã

Sexta pars de mystica

velut amantissimū in domo manere secum
Eliū vero vel exheredabit vel incarcerabit
vel etiam occidet

Consideratio. xxxii.

ostendit quantum mystica theologia distat a
litteratoria ppter finis diuersitatē / et a spe-
culatiua vicijis p̄m̄ere

3 Theologia speculatiua vel littera-
t toria p hoc v̄l maxime a mystica
secernit q̄ p̄ma seruire p̄t vicijis.
secūda neq̄q̄ nisi p accidēs val-

de. sic si cōtingeret abuti spe v̄l fide. ¶ Hāc
differentiā octauā que est ex possidētis q̄li-
tate breui s̄ho cōplex⁹ est apl's dicēs. Sci-
entia inflat. charitas autē edificat. Rursus
ip̄e ad thimothēū loquēs de homie nō acq̄-
escēte ei q̄ fm pietatē ē doctrine / dicit q̄ sit
supbus / nihil sciens / s̄ languēs circa q̄stio-
nes et pugnas verboꝝ inutiles. et q̄b̄ oriū̄t
inuidie / p̄tentōes / blasphemie / suspitōnes /
male p̄sctatōes hominū mēte corruptoꝝ.
quia v̄itate p̄iuati sūt. Deniq̄ iacoby v̄trā
q̄ describēs. nō est inq̄t ista sapiētia desursū
descendens / sed terrena anialis diabolica.
Sequit̄. Que autē desursus est sapia p̄mū
q̄dē pudica ē. deide pacifica. modesta. sua-
sibilis. bonis cōsentēs. plena misericordia
et fructib̄ bonis. iudicans sine simulatōe et
emulatiōe. ¶ Hec autē dicta sunt nō vt sciē-
tia aut sapiētia aliq̄ sit de se mala. cū sit p̄fe-
ctio intellect⁹. sed q̄ abusus ei⁹ tanto deteri-
or et senior est in pueris / q̄nto p eā p̄tra vir-
tutes. p vicijis decertat. Ecce enī finis mul-
tipler falsa seductōe queritur a multis. qui
qm̄ auersi sunt a deo sine vero / vt in varia
disp̄gant opoz. huic finis ē diuitie et opes.
illi sordide voluptates. huic p̄opatici hono-
res. apud aliū potētatus fragil et anx⁹ Cū
igif fm exigentiā finis veri v̄l estimati cete-
ra oīa moderent̄ / cōsequens est vt subuerso
et p̄uerso sine p̄uertant̄ omnia ad finē ordi-
nanda. Inter que nimirū est sciētia / q̄ dum
ad diuitias acq̄redas reducit̄ appellat̄ ter-
rena. dum voluptates indigna sorte cōqui-
rit̄ anialis nominat̄. Dum vero emulatiōib̄
sectis heresib̄ cōtentioni et similib̄ neq̄tīs
sp̄ualib̄ ancillatur / quo pacto meli⁹ q̄ dy-
abolica censebit̄. Scientia igif in pueris
tot fortit̄ nomina q̄t sunt vicia eā ad serapi-
entia. vt q̄ est supba / arrogans / inflata et si-
milia. De talib̄ dic̄ scriptura. Sapiētēs sūt
vt faciant mala. Inde enī fit illō de grecis

eulogiū q̄ leges habebāt bonas et pessima
ingenia. Per contrariū vero sapientia que
desursus est / qualē loquimur / sicut obseq̄-
tur charitati ceterisq̄ virtutib̄. ita earū de-
noiations cōtrahit. vt q̄ est patiens. beni-
gna. nō emulās. nō ambitiosa. Et hoc mo-
do de ceteris. Sic ergo de theologia specu-
latiua dicim⁹ q̄ nō quelibet pueria est / aut
peruersos inhabitat. nec in ea viciū esse po-
nimus. Sed in abutentib̄ ea / qualit̄ nul-
lus in theologia mystica abusus esse potest
nisi forsan modo p̄tracto per superbiā ob-
iectiue.

Consideratio. xxxiii

ponit differentiā inter p̄bos fideles / exēplo
ostēdēs quō iudicāt de theologia mystica.

i ¶ A hominib̄ nō pueris nec auer-
sis a deo sine suo / potest altera in-
ter theologū speculatiuū et mysti-
cum differentiā inueniri. qz vn⁹ ab

altero secernit̄. q̄lit̄ artifex solū speculatiu⁹
sine instrumentis conuenientib̄ et habitibus
acquistis / differt a practico experto / et in
v̄trisq̄ abundāte. Hanc differentiā nonā
sumptā ex operis facilitate vel difficultate
familiari possum⁹ ostendere exēplo. Si q̄s
peritissimus in arte musice / nō autē exercu-
crit se in vocali cantu neq̄ in cordis aut or-
ganis. imo vocē habeat raucā / et instrumē-
ta musicalia discordia / satagit tamē iste vel
cantare / v̄l instrumēta pulsare / nullū dubiū
q̄n oberrabit / et neq̄ dulce neq̄ suauē sim-
phoniā valebit afferre. Hec similitudo re-
spicit eum qui de diuinis scit artificiosa dis-
serere. q̄ de morib̄ sil⁹ et v̄tutib̄ reglas ha-
bet. et speculatiuū plerūq̄ sermonē. sed nō
dum vult ad ea que cognoscit conformiter
operari / cogit languens illā apostoli vocē
plāgere. Uelle adiacet mihi / p̄ficere autem
nō inuenio. Caret quippe virtutū habiti-
bus tanq̄ instrumentis / habēs carnē rebel-
lem et dissonā spiritui. que dum tangit̄ / ni-
hil suauē / nihil diuinū / sed raucum / sordi-
dum ac strepidulū resonat. Sed et spiri-
tum velut q̄dam musicus satagit obsequi
deo in hymnis et canticis p̄ioꝝ desiderio-
rum / sentiunt tantummodo fragores et tu-
multus obtusi desiderioꝝ carnalium atq̄
terrenoꝝ. Istam rē mille silitu dines pares
ostēderent in ceteris artib̄ scribēdi. pingē-
di. medicādi. militādi / nauigādi et similib̄.
¶ Porro ita pueri magis sine arte paulatim

extendēdo deambulatōem / discūt recte am-
bulare q̄s iacēdo etiā si mille regule eis ḡdi-
endi vel modi dicerent. sicut fabricādo fa-
bri sim? q̄ silr inq̄rimus q̄d est virt? non
vt tantūmodo sciam? s; vt bñ opando bo-
ni efficiamur. ait Aristo.

Cōsideratio .xxxiiii.

ostendit philosophoz caliginē ⁊ theologo-
rū claritatē sub exemplo maris galilee ⁊ na-
uis v̄torū pisciū ⁊ vocatōe filioꝝ zebedei

Er theologiā mysticāz sum? in
deo / h̄ ē in eo stabilimur ⁊ a ma-
ri turbido sensualiū desiderio: ū
ad litus solidū eternitatis ad-

ducimur. In hac cōsideratōe differētia etiā
inter duas theologias speculatiuā ⁊ mysti-
cā edocet. Speculatiua q̄ppe si sola est nū-
q̄ q̄rat / inq̄rat poti? alioqn nō dixiss; il-
le q̄ voluit inuestigare de oib; diligēter q̄ n̄
saturat ocul? visu / nec auris auditu. dās p̄
h̄ intelligere q̄etē nō esse in sola inuestigati-
one v̄tatis / s; famelicū q̄dā ieiunūq; de-
sideriū. Falloꝝ si n̄ ita apparuit i maximis
phis. q̄ post omnes inq̄sitōes suas tedio af-
fecti q; nō refecti. dixerūt h̄ vnū se scire q̄
nihil scirēt. Videte q̄so q̄ inanis refectio /
vbi p̄ tot tpa p̄ tot studia / nihil nisi vanitas
inanis in viscerib; aiāz repta ē. Pretea co-
gnitōis ista videt esse natura q̄ pl? satagit
rē cognitā ad se trahere ac sibi assimilare q̄s
ad ipāz eat. Nō inuere videt phs dicēs ve-
rū esse in intellectu / bonū i rebo. Quid igit̄
mirū si cognitio sola nō erit mare desideri-
orū sensualiū / si etiā portū v̄l litt? eternitatis
extra se positū nō attingat. Quēadmodum
nauta in regimie nautis q̄tidie garrula loq̄-
citate docte differēs / nihil s; o eoz agens q̄
loq̄t / nūq; a medijs p̄ōri fluctib; nauē i lit-
tore stabiliet / demerget poti? eā / v̄l piculis
oib; expositam fluctuantēq; iugit̄ inueniet.
Sic spūal nauta nūq; ex sola cognitōne
maris intelligibil / nūq; ex aspectu solo / sta-
bilitatē difici potit? poterit adipisci. **L**ul-
ta sunt i hāc sniaz ⁊ cordātia diuine scripture
testimonia. S; libet vnū h̄ signiter iserere
de vocatōe filioꝝ zebedei. q̄s dñs ih̄s a ma-
ri galilee ad litt? enatare docuit. Ubi theolo-
gia mystica p̄ sensus anagogicos cognosci-
tur. **U**idendū ē q̄d p̄ anagogiā. i. sursum
ductōem significet mare galilee. q̄d litus
ei? q̄d nautis. q̄d vocatio dñi ⁊ ita de alijs
Itaq; sicut mare moralit̄ p̄sens seculum.

sic anagogice corruptā n̄e sensualitatis flu-
ctuationē significat / dicēte sapiente. Cor im-
pij q̄si mare feruens. Nō iō mare galilee di-
cit. q; mutatōez v̄l miḡtōem significat ga-
lylee. Quid autē mutabili? q̄d inq̄eti? q̄d
p̄cliu? ad emiḡtōez q̄ sensualitas iuenit?
Nūc arrogancia tumet. nūc sepe attollitur.
nūc desparōe deicit. nūc effervescit ⁊ extra
seipāz rapit p̄ iracūdiā. nūc p̄ inuidiam in
seipā frangit atq; fatigat. **U**orax ē p̄ iglu-
uie / p̄ luxuriā sordida voluptate d̄spumat.
eā reddit isariabilē inexplēbilēq; cupiditas
Illie deniq; pisces ⁊ reptilia varioꝝ desi-
derioꝝ / quoꝝ nō est numer? **P**orro qui
descēdūt in h̄ mare sensualitatis nauib; ra-
tiocinatōnū naturalū ipi vidēt opa dei / et
mirabilia ei? in p̄fundo. S; q̄ p̄fundo? p̄
fundū inq̄t scriptura cor hoīs ⁊ iscrutabi-
le / ⁊ q̄s cognoscerit illud? **L**etex mirabilia
valde opat de? i h̄ p̄fundo q̄ studiosi p̄sca-
tores / phi mūdiales p̄ rhetia suāz adinuē-
tionū atq; doctrināz scrutari conati sunt.
s; defecerunt scrutātes scrutinio. neq; enim
causam tāte tāq; inq̄ete fluctuatōis in caz-
ne n̄a attingere valuerūt. nob autē reuela-
uit de?. q; peccāte p̄nto hoierupta ē ⁊ cor-
dia. scissum fed? leg; idite iter rōez gubna-
tricē ⁊ obseq̄ntē sensualitatē. **I**nde q̄si iu-
ra poeticā fictōnem apro eloi antro / q̄ sez-
elous fingit de? ventoz. moꝝ flauerūt ven-
ti. s. passionuz / q̄ velut ex aduersis p̄tib; ag-
mine facto / p̄turbauerūt tēpestare magnū
mare nostz. **H**ā q̄s nesciat / q̄s nō q̄tidiano
naufragio piclitar? agnoscat / mestū illd ec-
clesie canticū? **C**ōfusa sunt hec oīa. spes. me-
tus. meror. gaudiū. **H**ōne q̄rtuor iste passi-
ones venti sunt totidē cardiales. gaudiuz
q̄si ab oriēte. meror ab occidēte. spes a me-
ridie. metus a septrētriōe. rabido ipetu flā-
tes. **A** q̄b; exagitatū mare nostz nunc ad
celū p̄ spem ⁊ gaudiū ascēdit. nūc descēdit
vsq; ad abyssos p̄ metū ⁊ merorē. hinc me-
tuunt / cupiūt / gaudētq; / dolētq; / ait egre-
gi? poeta. **S**entim? heu nimū / vtinā sic
describere valerem? / quēadmodū his pas-
sioib; q̄quauersum sine ordine / sine legē-
stantib; abripitur a stabili eternitatis portu
nauta n̄. i. spūs rōnal / faciēs opatiōem in
aquis mult; cogitatōnū ⁊ affectōnū. neq;
venit ad litt? trāquille ⁊ tēplatiōis nisi p̄re-
reūte iesu sec? mare galilee. ⁊ nisi exēplo sili-
orū zebedei vocantē eū seq̄. relictis tū pri-
us rhetibus mūdane curiositatis / et nauī

Septima pars de mystica

ratiocinatiois natural. imo et p̄re zebedeo id ē tpe mutabili et fluido in q̄ gignimur. zebede^o enī fluid^o iste vl̄ fluens interpretat. Euchas autē oportet spūs n̄r sup̄ oēm t̄pis mutatōem si ad lit̄ eternitatis et portū s̄tuose solideq; p̄tēplatois applicare voluerit / vbi imor^o p̄maneat. vbi figat ancoram sp̄ci depēdentē a nauī fidei. vbi petre stabili q̄ de^o ē p̄ amorē tot^o adhereat / nō casur^o. q̄cqd̄ exagitet aut circūuolēt sensualiū desideriorū et fantasmātū p̄fusissima incōstantissimaq; multitudo. De hac q̄z nauī hanc similitudinē et portū nō h̄ nouā p̄fingim^o. dudum enī diuin^o Dionisi^o i t̄rcio de diuinis noib; illā nobis apuit. Ecce summam p̄strixim^o q̄d p̄ anagogiā s̄ba p̄dicta euāgeliste n̄rī designāt. Mare est sensualitas. lit̄tus eternitas. venti passiōes. pisces vl̄ reptilia sensualia desideria et fantasmata. Spirit^o piscator. nauis ratiocinatio. rheria studia mūdāna. zebede^o t̄pis fluxus. merecna rī mūdāni p̄hī. vocatio iesu diuinā attractō. Piscari vero hoīes est sup̄naturales vel diuinas inuestigare inuenireq; v̄itates

Septima pars prin

cipal agēs de amore / et eius triplici p̄peta te. et de raptu sil̄ et extasi. et a. xxxv. p̄sideratōe vsq; ad. xl. Ordine s̄o. xxxv. p̄sideratōe ponit aiām rōnalē sine instinctu dei et amore nō posse ad finē debitū puenire.

B

Rational spūs tanq; spūal nauita p̄ theologīā mysticā doct^o / nō nisi vocante dño / et secretis afflātib; velū mētis impellēte / a carnalib; ad spūalia puenit. Et nō nisi per eius amorē / in deifico portu stabilit^o atq; solidat^o p̄q̄scit. Hoc ex p̄cedēti similitudine satis p̄spiciū est ex his q̄ dixim^o in p̄cedenti p̄sideratōe. Nam cū ibi ostēsū sit q̄ n̄ acq̄rim^o portū stabilē in deo p̄ solā cognitōz sup̄est vt h̄ fiat aliūde. videlicet p̄ amorosaz affectōem. p̄ hāc q̄ppe cū deifico portu nostro vnimur. et ei adherem^o / dicente p̄pha. **S**ibi autē adherere deo bonū ē. Et rursus scriptū est. Qui adheret deo vn^o spūs est. Illud q̄z clar^o elucescit ex p̄p̄t̄atib; amoris. quaz tres ad p̄sens attingere satis erit. Amor enī rapit. vnit. satisfacit. P̄rio q̄dez amor rapit ad amatū / et inde extasim facit. Secūdo amor iūgit cū amato et q̄si vnū efficit. Tercio amor sibi sufficit nec aliō p̄ter

amare q̄rit. De his itaq; p̄p̄t̄atib; deinceps aliqua sunt p̄sequenda.

Cōsideratio. xxxvi.

explicat vim amoris put est in raptu et extasi p̄ p̄pas differētias exp̄plicādo d̄ paulo et exemplo naturali.

Hoc rapit ad amatū et extasim facit. Et vocat rapt^o i p̄posito eleuatio potētie alicui^o sup̄ inferiores potētias / et exactuōe ei^o

i sua opatōe / cessantib; vel debilitat^o actib; inferiorū potētiaz. **U**el rapt^o est fort^o actuatio et vehemēs i superiori potentia / vñd̄ cessant opatōes inferioris potētie. vl̄ ita debilitant^o et ligant^o vt sup̄iore in sua opatōe neq; q̄ impediāt. **P**orro extasim dicim^o sp̄ez q̄ndam raptus q̄ fit appropat^o in superiori portōe aierōnal. q̄ spūs vl̄ mens / vl̄ itelligētia noīat. dū mēs ita i suo actu suspēsa ē / q̄ potētie inferiores cessant ab actib; suis. sic q̄ nec rō / nec imaginatio / nec sensus exteriorēs / imo q̄nq; nec potētie natales nutritiue et augmētatiue / et motiue possint exire in suas p̄pas opatōes. Distingūdo igitur et quodāmo d̄bēdo raptū p̄tra extasim **R**aptus est minoris efficacie in suspēdēdo vl̄ impediendo actū inferiorē. Inuenit tū etiā in omni potētia sup̄iore respectu inferiorū. **E**xstasis s̄o i sola mēte fit / s; et act^o inferiorū potētiaz nō solū debilitat s; tollit funditus q̄ diu durauerit. **P**aul^o itaq; exempli causa in suo raptu duo exp̄mit q̄ concurrunt in extasis descriptōe. **E**xp̄mit enī potentia q̄ rapta ē. s. t̄rciū celū ip̄i aie mō sup̄ exposito. q̄d celū in potētia cognitiua est mens vl̄ itelligētia. et i affectiua est apex mentis vel ei^o scintilla. **E**xp̄mit sc̄do cessatio oīm inferiorū ab actib; suis. alioq̄n quō paul^o nescisset an i corpe vel extra corpe fuisset. **E**st igit extasis raptus mentis cū cessatiōe oīm opatōnū in inferiorib; potētiaz **E**t h̄ p̄ter rursus subdiuidi s̄m duplicē vim mentis. vnā cognitiuā et aliā affectiua. **P**rima extasis ē rapt^o in spū. sc̄da rapt^o extra spiritū. **N**isi forte alie velim^o distinguere hos raptus penes obiecta vt rapt^o in spū dicat^o respectu itelligibiliū sub deo. et rapt^o sup̄ spiritū respectu diuinorū. et forte vtrūq; acceptōem in sc̄ptur^o legit^o p̄mixtim. Inuenim^o enī de regina saba q̄ nō habebat vl̄ tra spiritū. q̄m admiratio vehemēs suspēderat actus oīm potētiaz in ea respectu

eorū q̄ de sapia salomōis fuerat p̄plata.
 ¶ Et h̄ p̄t dicit stupor v̄l spasm̄. ¶ His itaq̄
 p̄locutis de noierap̄e z extrasis sup̄est in-
 dagare quōd hec fiāt original̄ p̄ amorē.
 Cuz igit̄ amor sit radix aliaz q̄lūcūq̄ af-
 fectionū / si oñderim̄ q̄ affectio potius q̄
 cognitio raptū agat / patebit sufficēter qd̄
 intēdim̄. ¶ Est in p̄mis similitudo amoris
 q̄ ad pond̄ / quēadmodū v̄n̄ ex sapiētib̄
 dixit. Amor mē pōd̄ meū. illo feroz q̄cū-
 q̄ feroz. Oportet igit̄ q̄ amor sit trahēs et ra-
 piēs. Ferūt itaq̄ ḡuia ad locū stabilitatis
 z dētis sue tractu qd̄a pot̄ q̄s ex cognitōe
 huī cētri. siue pōderis tēdentis ad cētruz
 mūdi. hoc palā in ḡuib̄ cognoscētib̄ que
 cessante om̄i sua cognitōe / nihilomin̄ de-
 orsum nō ipedita ferunt. Et licz amor (p̄-
 fertim̄ q̄lem loq̄mur) forte magis h̄z de illi-
 tudine cū natura leuitatis / cuī ē sup̄ferri-
 tū ip̄a etiā leuitas pond̄ qd̄a dicit̄ p̄t / iu-
 sta intentōem p̄noiat̄ sapiētis. ¶ Rursuz
 exp̄imur i ferro / qd̄ dū affectū ē p̄ magne-
 tem rapit̄ ad ip̄m p̄sus sine cognitōe. Sz
 z p̄tus nutritiua nutrimētū ḡue sursum tra-
 hit nō opante ad h̄ cognitūa p̄tute. ¶ De
 hinc trāscam̄ ad raptū p̄tutū cognitūaz.

Consideratō. xxxvii.

alium scribit raptū imaginatōis / in passi-
onatis exp̄plicatōe.

¶ Aptus imaginatōis sup̄ vires
 sensitiuas inferiores fit p̄ amo-
 ris affectōem. ¶ Manifestū est q̄
 amoris v̄l desiderij affectio / p̄t
 tanta fictiōe p̄tutem imaginatiuā trahere
 v̄l rape / q̄ potentie inferiores sensuū exteri-
 orū / obiecta p̄pria eis opposita nō atten-
 dūt. h̄ sum̄sit p̄hs ab exp̄ientia. Et hic ē
 raptus qd̄e p̄m̄ i p̄mo celo aie. quē raptū
 qd̄ aliud p̄ncipalit̄ efficit q̄s feruidū int̄
 desiderij rei p̄ imaginatōez p̄sentate: neq̄
 enim sola cognitio imaginatiua p̄fundā fi-
 ctionē facere sufficeret. ¶ Uidem̄ hūc ra-
 ptū i philocaptis alijsq̄ pl̄imis q̄s melā-
 colicos z fāsticos appellam̄. z q̄busdā
 rep̄te timētib̄ et irat̄ aut vehemēt̄ zelā-
 tib̄. Sicut aut̄ imagiatio v̄l alie vires su-
 p̄iores sup̄ sensus exteriores effert̄ et rapī-
 unt. sic ecōtra p̄stat aiām q̄n̄q̄ sic detineri
 circa sensatōem exterioris obiecti p̄ tactū /
 gustū / aspectūq̄. q̄ opatōes potētiaz sup̄i-
 orū cessant aut impediūt. Hoc aut̄ p̄pe n̄
 dicit̄ raptus h̄z tractus aut demersio dū p̄

potentiā inferiorē sup̄ior deorsum trahit.
 z ab actu suo p̄pellit̄ cessare / qd̄ fit i nobis
 ex corruptela peccati nimis heu facilliter z
 frequenter.

Consideratō. xxxviii.

raptus vim put est in ratōe sicut in studi-
osis apparet ostēdit declarādū

¶ Aptus rōis in actu suo sup̄ po-
 tentias inferiores fit p̄ volūta-
 tis amorē. Fecerūt h̄ p̄spicuūz
 studiosi p̄scrutatores regularū
 generaliū i varijs artib̄ / q̄ abstrahentes a
 motu z materia / v̄l sp̄ūalia meditātes q̄ /
 runt deducere et rōcinari ex notis incogni-
 ta. q̄s aliq̄ volūtarī h̄mōi appetitus ces-
 sare fecit ab opatōib̄ / nō t̄mō sensuū ex-
 teriorum / vt nescirēt qd̄ ab extra fieret. sed
 etiā p̄tuti fāstice ac imagiatiue sua actio
 denegabat. Ita vt corporeū fantasma nul-
 lum irrueret / aut irrumpe volēs sup̄iori ra-
 tionis voluntatisq̄ p̄tute p̄meret. patuit
 hoc in q̄busdā / de q̄bus apud valerij ma-
 ximū nota est hystoria.

Consideratio. xxxix.

est de raptu mentali siue scintilla eiusdē. et
solūmodo est magis p̄fectorū.

¶ Aptus mētis sup̄ potētias se i
 inferiores fit affectōis p̄ scintillaz
 menti cognatā v̄l approdatā q̄
 amor extaticus v̄l excessus mē-
 tis noiāt. ¶ Vanuducimur ex p̄orib̄ ra-
 p̄tib̄ q̄ sicut crebriores z faciliores sūt. sic
 intelligibiliōres inueniunt̄ / q̄l̄t̄ mens i su-
 is actib̄ talit̄ effert̄ pōt̄ et figi / vt nulla i-
 feriorū potētiaz eā iterturbet. imo p̄ vim
 suam affectiuāz ita seip̄am actuabit q̄ vis
 sua intellectiua / vt sic neq̄ se neq̄ alia reco-
 gitabit. quo rōnabilit̄ p̄cesso p̄mptissima
 sunt p̄seq̄nt̄ ad intelligēdū oia q̄ doctores
 eleuatissimi / noiātim Dyoni. tradiderūt
 mystica theologia. Ea insup̄ q̄ dicūt fieri
 in sapiētib̄ z deuotis. vt sunt extrasis / men-
 tis excessus. anagogica ductio. raptus in
 terciū celū. diuisio aie et sp̄ūs. introductō
 in diuinā caliginē exp̄plo moȳsi. vel in san-
 cta scōrū cū nube oia tegente / istar aaron
 Quid etiā amor vehemens. id ē mētez ve-
 hens: q̄ d̄ mors aie viuēte sp̄ū: qd̄ nor illu-
 miatiā tenebr̄: qd̄ mors rachel i p̄tu benia-
 min: qd̄ anagogica p̄uersio iordanis i troz
 sum: intelligentie se p̄sentabūt / z filia.

Octava pars p̄ici

palis agit de vi amoris q̄ amāte vn̄it cuz deo ac stabili facit ac reſecere vsq; ad finē p̄mi tractat̄. Ordine ūo est p̄ſideratio xl. q̄ remouet varios vn̄iōis modos. ⁊ puenit ad illū quē etiā oīdit. q̄ animā dicitur deo vn̄ire.

a Por vn̄it amāte cū amato / ac p̄inde hūc ſtabilire ac ſiſtere facit cū illo. hec dicta ē ſcda amoris p̄p̄etas. ¶ Pro cui⁹ intellectu loq̄ndū est aliqd̄ de modis vn̄ionū varijs et diuerſis. Sed cū hec vn̄io de q̄ loq̄mur nō corp̄alis eſt ſed ſp̄ūalis / de corp̄alibus vn̄ionib⁹ nihil hic dicēdū ē. Un̄iones autē ſp̄itūales iuenim⁹ / vt p̄ inbeſonē. p̄ informatoem. p̄ actuatōez. p̄ aſſiſtētiā p̄cipalitatis. p̄ illapſum. p̄ ſuſtentatōez hyp̄ſtaticā. vbi p̄les nature ī vn̄a p̄ſona p̄ueniunt. Sed oīm ſup̄ma vn̄io ē ī diuina eſſentia ſeu natura / in q̄ tres p̄ſone ſūma vn̄itate ſubſiſtūt. S; has vn̄iones tāq; huic p̄poſito min⁹ p̄ueniētes relinq̄mus. Hec ūo vn̄io amantis cū amato ab Ariſto. in ethicis tangit. vbi ait. amīc⁹ eſt alī ego. cui⁹ vn̄iōis rō exp̄mi videt̄ cū ab eodē dicit̄. Amicorū ē idē velle ⁊ idē nolle. ſp̄ūs q̄ noſter cū deo adheret p̄ intimum amorē / vn̄us ſp̄ūs ē cū eo p̄ volūtatis cōformitatē. ſol⁹ enī amor p̄fectus et p̄fecte deo adherēs veracit̄ orat. fiat volūtās tua ſicut in celo et in terra. et q̄ ſic orat / orat vti q; in ſp̄ū et v̄itate. ſicut orandū ē veritas docuit in euāgelio. Nam ⁊ ip̄e p̄zem adorauit dicēs. verūm nō ſicut ego volo ſ; ſicut tu. Itaq; q̄ ſic vn̄it deo ⁊ adheret p̄ amorōſam volūtatis p̄formitatē vtiq; ſtabilī in eo. Ad quod traducit̄ illud p̄ſ. Abſorpti ſunt iuncti petre iudices coruz. id ē in deo totaliter ſtabiliri.

Conſideratio. xli.

agit de errorib⁹ circa trāſſormatōez anie in deū. ⁊ qd̄ ſit. et quō etiā p̄lect / exēplis oſtēdit et rationibus.

a Por oſa vn̄io mētis cū deo / q̄ fit p̄ theologā mysticā / cōgrue trāſſormatio noīat̄ / ſicut beatus Diony. et ſcti p̄ſes locuti ſunt. ſed in explicatōis modo varietas iuenitur ¶ Fuerūt enī q̄ dicerēt ſp̄itū rōnalē dum p̄fecto amore ſer̄i deū / deſicere penit⁹ a ſe

ac reuerti in ideā p̄p̄am / quā habuit imutabiliter ac eternalit̄ in deo. iuxta illō Jorhā. qd̄ factū eſt ī ip̄o vita erat Dicit̄ q̄ talis aīa p̄dit ſe et eſſe ſuū / ⁊ accipit vez cēdi uinū. ſic q̄ iā nō eſt creatura / nec p̄ creaturā videt̄ aut amat deū. ſed eſt ip̄e de⁹ q̄ videt̄ ⁊ amat. Hāc inſaniā voluerūt aliqui trahere ex verbis Bernardi in eplā ad fratres de monte dei. Hanc etiā niſus fuit ponere almaric⁹ heretic⁹ ab ecclia p̄denat⁹. quē p̄p̄tea Aug⁹ int̄ hereticos noīauit et numerauit. Hanc etiā niſus eſt renouare autor illi⁹ tractatus. cui⁹ titul⁹ eſt de ornamtu ſp̄ūaliū nuptiarū / cui⁹ iniriū ē. Ecce ſp̄o ſus venit exite obuiā ei. ¶ Contra hunc errorem ſcripſi dudum q̄ndā eplā. ſic in alijs ſcriptis et hunc errorem correxiſſe videtur ponēdo q̄ aīa talis ſp̄ remanet in eſſe ſuo p̄p̄o qd̄ habz ī ſuo genere. ſ; d̄ t̄m̄modo ſi militudinarie trāſſormari / ſicut amatoz dicimus cor vnū et anīaz vnā / qd̄ vtiq; p̄cedim⁹. ¶ Fuerunt alij ponētes q̄ amor creature ad deū nihil eſt aliō q̄ de⁹. ⁊ ita q̄ ſp̄iritus rōnal̄ formalz amat deū p̄ ſp̄m̄ ſc̄m̄. Hec opinio imponit mḡfo ſniāz. quam ideo doctores nō tenēt. qz n̄ poſſunt formā aliquā dilectōis actual̄ vel habitual̄ qua ſi mediā ad diligēdū deū eſſe neceſſariam. Hā ſi h̄ addidiſſet et reſoluiffet qd̄ dic̄ hec p̄poſitio p̄ dū ait q̄ de⁹ diligeret p̄ ſp̄m̄ ſc̄m̄ etum. qz ſc; dicit cauſam exēplare tūc poſſitio ſua p̄pletior et irrep̄henſibilior fuiſſet. ¶ Fuerūt alij q̄ p̄ ſilitudines reptas in corp̄alib⁹ voluerūt hāc vn̄ionē ſeu ſp̄itūalē trāſſormatōez reddere clariore. Dixerūt enī q̄ aīa ſic vn̄it deo et ī ip̄m trāſſormat̄ quē admodū ſi gutta aq̄ mittat̄ ī doliū forz vini. Illa nāq; gutta tūc p̄dit eſſe p̄p̄riū cōuertit̄q; totalit̄ ī alienū. velut etiā ſi cib⁹ p̄ nutritōem p̄uertat̄ in cibatū. iuxta illō qd̄ Aug⁹ loq̄tur in p̄ſona dñi. Libi ſum ḡndiū crede ⁊ māducaſti. nō tu me mutab in te. ſic cibū carnis tue / ſ; tu mutaber̄ in me. Demī me legiſſe q̄ ad p̄dicatōem p̄fate ſi militudis / deuora qd̄ a mlier ſic exēſtauit ſic exarſit intriſec⁹ q̄ p̄cepto ſp̄ū ſeſe nō capiēs / ip̄a velut muſtū nouū abſq; ſpiraculo / ruptis venaz et neruorū vincul⁹ vitaz cū ſanguie tradiderit. ¶ Traducit̄ aliq̄ v̄bum deuoti Beſ. ī de p̄cepto et diſp̄eſatōne ad hunc ſenſum dum ait. q̄ verius eſt aīa vbi amat q̄ vbi aīat. q̄ſi videlicz amādo ſe et corp⁹ deſerat. ac ī deū ſuū tota p̄

demystica

trāseat. ¶ Uex hec similitudo dicitur. habetqz
 plimū de dissilitudine / alioqn redirem⁹ ad
 errorem pūl⁹ mēozatū. nō em p dicit aīa ī hac
 vniōe suū eē p pūū. sic gutta aq̄ desinit per
 corruptōz quā alteri⁹ generatio subseq̄tur
 ¶ Rursus p pē eādē rōem similitudo trāsub
 stantiatōis q̄ fit ī bñdicto sacro / nō fact⁹ est
 idonea ad explicādū trāformatōz amant⁹
 ¶ **D** i deū amatū ¶ Ad ducit autē alij similitudinē
 ferri cādētis seu carbōis igniti. vbi ferz
 z carbo remanēt sub eē p pō. induit tñ q̄l
 dā p pēates ignis seu caloris incorporati. z
 q̄l p pās p dūt. vt / frigiditatē / rigorem et
 nigredinē. sic q̄ ferz illd candēs videt esse
 totalē ignis. Sic p pēa aer illuminatus īcor
 porat ī se lumē solis. ita vt ex aere z lumie
 vniū fieri videat. sic ferrū affectū p magne
 tē īduit magnetē p pētatē. vt videlicet ipsuz
 ferrū aliū ad se valeat trahere. sic vapor q̄ ē
 substātiāle aq̄ / leuitatē accipit / et q̄ndā ex
 calore aeris p dītōem. ¶ Dāt alij similitudinē
 generalē p p fāte vniōis manu ductōne de
 vniōe materie ad formā seu pfectibilis ad
 suū pfectū. Constat nimirū q̄ materia aīa
 susceptōez forme ī pfecta ē / z sine decore / si
 ne p tute / sine actōe det ei forma / mox vēit
 ad pfectōem iuxta forme sibi vniūte p pēta
 tem. Sic aīa pus q̄ vniat deo p viuificū
 amorē manet ī qdā morte spūali sine deco
 re / sine p tute ad act⁹ viuificos meriti vite
 eterne. Si autē deo p iūgat tāqz fontali to
 ti⁹ vite pncipio / dat sibi vita qdā diuina.
 nō qdem p formālē īhesionē dei ad aīaz.
 B enī repugnat diuīe pfectōi. s; p illapsum
 q̄ndā īntimiorē et spūalē / seclusa ī pfectōe
 q̄libet. z h mediāte amore tāqz q̄lratina z
 armonica dispositōe / qdāmō p pportiona
 bilē / sicut dispositō materie p pēq̄z / nec tñ
 sufficit ad hūane forme susceptōez. ¶ Pre
 missis igit his similitudinib; dicam⁹ p se q̄nter
 ad eas q̄ amor sicut calor naturā h; p gre
 gādī seu vniēdi omogenea. sic etiā sepat z
 diuidit etherogenea. Cōstat autē q̄ spūalia
 cū spūalib; omogeneitatē q̄ndā. i. similitudi
 nem suāt ad inuicē. z a corpālīb; seu terre
 strīb; sint dissilia. Omīe igit qd ī hoīe repi
 tur spūale v l diuīnuz segregat qdāmō per
 amorē viuificū / ab omī eo qd terrestre ē at
 qz corporeū. sic fit ibi diuīsiō spūs et anīe.
 id est spūalitatē z aīalitatē z sensualitatē.
 z sepat p ciosuz a vili. z qz de⁹ spūs ē z sili
 tudo ē cā vniōis / p spicūū ē cur spūs ratō
 nalis sic depurat⁹ z defecat⁹ / vniū spūi di

uino. qz videlicet sillis efficit cū deo. Ad da
 m⁹ tñ alterā hui⁹ vniōis cām etiā q̄ ad ea
 q̄ corp⁹ ipm respiciūt. Spūs itaqz sic assi
 milat⁹ deo / sic q̄lificat⁹ z affect⁹ p amorē
 q̄lificat et afficit pū corp⁹ p pūū tāqz suū
 formabile seu matiale / p redūdātā spūit⁹
 ad corp⁹. Quo fit vt corp⁹ p pūū sic habi
 tuatū z affectū īduarz gerat qdā p pētatē
 ipi⁹ spūs / p pūis v l derelict⁹ v l mltuz ab
 actōe suspēis. Inde est dictū Aristo. ī vir
 tuoso inq̄t oīa psonātratiōi. Sic q̄ spūs nī
 tract⁹ a dō trahit p se q̄nter ea q̄ corpis sūt.
 ac p dē resultat vniō mirabil⁹ spūs ad de
 um z corpis ad spm.

Consideratio .xlii.

q̄tē aīe īn deo fm triplicē ipi⁹ tensionē oñ
 dit / put scē trinitati similitudinarie quodam
 modo īn eadē stabilitatē.

Er p dicitā amozosam vniōem **R**
 p ī q̄ mystica theologia p sistere vi
 det. anīa q̄tat. satiat et stabilit.
 qd facile est īn p mis ex pōri de
 ducere. Nā cū res q̄lib; sit ī q̄tē dū pfecti
 onē suā adepta ē / illiqz p iūcta. z spūs nī v
 nīf z p iūgit sūmo pfectibili p amorē pfe
 ctū / vt exinde q̄tet fatiet et stabilitatē neces
 se est. Sic materia ī forma habita. sic lapis
 ī cētro posit⁹. sic res q̄lib; ī adepto sine suo
 q̄tat. Alia q̄ p pē rōnalis dū p iūgit z vniū
 deo copulat suo sūmo bono. Est enī deus
 summū bonum ei⁹ / ē cētz ei⁹ / finis / totaqz
 ipi⁹ pfectio. qd q̄ aliū ipā req̄reret. aut ad
 qd aliū v lē⁹ īhiaret. ¶ Porro ī ipā aīa p si
 dero tres tendētias pncipales p pportiona
 bilē ad triplicē vim ei⁹ siue potētā. q̄rum
 vna ē p cupiscibil. alia rōnal. tertia irasci
 bil⁹ noīat. p cupiscibil tendit ī bonum. rati
 onal ī vey. irascibil ī arduū. Sic anīa per
 has vires tendētā habz ī bñdictā z scēz
 trinitatē. Nimirū qz ad eā z ei⁹ similitudinē
 facta ē eiusqz imago pstituta ¶ Attēbuim⁹
 itaqz spūiscō bōitatē. z ad hāc tēdit vīf p cū
 piscibil. attēbuim⁹ filio vītātē z ad hāc tē
 dit vīf rōnal. attēbuim⁹ p rī potētā maīesta
 tē z glīaz. z ad h tēdit vīf irascibil. ¶ P pē
 igit vt his virib; satiatē p p iūctōez cuius
 libet cū suo sūpō apperibili / aīa rōnalis
 totalitē fatiet / q̄tet et stabilitatē. nā si delecta
 tio ī bono pueniēte z voluptatis suauita
 te q̄rif qd de aīe voluptate (brā maxīe) sen
 tiendū ē. Audiam⁹ qd ppha dic ad dūm
 Torrete voluptatis tue potab eos. Omīis

Octava pars de mystica

aut delectatio in infimis pl' alocis q's mellif
habet/inqt satiricus/lingit em mel in senti
bus et viticis/ppr qd recte dicit Boet' . hz
hoc voluptas ois q' stimulis agit fruētes
Si p'terea q'rit veritatis cognitio p'uertat
aspect' ad x'pū diuinū velut ad artē p'mā/
cui' q'ēplar v'ez ē esse v'ez. Si deniq' po
tentia/si g'ia/si opulētia. si dignitas q'rat.
hec oia ē deus aīe cū diligēti/q' ē merces
sua magna nimis in q' et oia se posse gl'iat
apls. Via inqt possuz in eo q' me p'fortat.
Deus g' finis ē aīe et eius vltia p'fectio ipse
est velut cētz. et loc' naturalis oīuz deside
rioz suoz. Dū g' in se deficit aīa in salutare
dei velut a' nihilum redacta nulli iā alteri
nec sibi met' innit' s'z soli deo/ vt sue dulce
dini/ vt sue p'itari/ vt sue gl'ificatōi. dicēs p
p'mo. Renuit p'solari aīa mea. mēoz sui dei
et delectatus suz. Dicēs p' scdo/ nihil arbi
tratus suz me scire/ nisi iesum x'pm factus
stult' p'pter ipm. Dicēs p' tertio/ v'itiaz q'
gl'iat in dño gl'icē. Et c' p'ndē nō hūis q' v'
terius tēdat/ aut qd vltra req'rat/ q'rat aīa
in deo atq'z stabiliē possidēs in eo oia cete
raq'z p'tēnēs atq'z p'cipēdens. ¶ Possent ad
hec exp'licanda p'ba magis ac magis sine
termino multiplicari/ s'z apud exp'os hec
paucā vident' sufficere. Nā in exp'tis siue
rudib' vel q' laboriose p'nt hūano admini
culo exercitari vt aīuz ad amādū exercitarēt
nulla v'nq' p'ba ad h' plene capiēdū sat' erūt

Consideratio. xliii.

agitur de amorosa oratione et eius proprietate.
eam etiam diffinit' fm traditionēz magnoz
viroz studiosissime.

S Proprietates et p'ditōes amoris
p' ac theologie mystice q' sup' dicte
sunt/ etiā orōni p'fecte p'ueniēter
a'cribi p'nt. Huius rō est. q' in
aīa p'tēplariua amor/ et mystica theologia.
et orō p'fecta/ aut idē sūt/ aut se inuicē p'sup
ponūt. Nā vt p'z ex sup' dictis. mystica the
ologia est cognitio exp'imētalis habita de
deo p' cōiunctiōez affectus spūalis cū co
dē. dū. s'z iplet illud apli. Qui adheret deo
vnus spūs ē/ q' nimiz adhesio sit p' extaci
tū amoz. Teste brō Diony. Rursus hec
eadē mystica theologia dī sapiā put' inter
dona reponit' a sapore. s'z q' si sapida scīa. vo
cat' p'terea a diuino Dionysio irrōnalis et
amēs sapiā/ eo q' sup'at rōnē ac mētē/ trās
liēs in affectū. nō q'lcūq' s'z puz ipsiq' mē

tali intelligētie correspondētē/ q' affectu vi
det' deus a mūdīs corde. Vides in quā qz
sentit et gustat iuxta p'missionē x'pi. brī mū
do corde qm ipi deuz videbūt. et fm illud
Breg. in omel. Amor ipse noticia ē. ¶ Nūc
p'o recogitem' de q' incepit p'sideratio. qd
em ē aliū orō p'fecta q' h'mōi exp'imētalis
et affectual' cognitōis noticia. Orō qdem
describit' q' ē eleuatio mēt' i deū p' p'uz et
hūilē affectū. Ecce q' orō trāscēdit mētē et
spūm. p' q'nto mēs et spūs dicūt vim cogni
tiuā intellectuā. trāsit enī sup' p' desiderū p'
p'uz hūilē affectū. s'z q'le affectū. affectū v'
riq'z mētalē aut intellectuāle sup'mū. et nō solū
sensuale aut rōnalē/ aliōqn nō ess' orō p'fe
cta/ q'le loq'mur et q'le describit' ap'ls cū dic
Orabo spū/ orabo et mētē. spiritū ibi p' vo
cis inspiratōe. mētē p'o p' sup'iori aīe por
one accipit. orō ei solū i voce aut imagiati
one p'sata/ caret suo p'fectōis p'lemēto/ trā
seat necesse est ad mētē et cor/ quēadmodū
dicebat dauid ad dñm. Inuenit serū tu'
cor suū vt oret te. Sic p'terea mos ecclia
stic' habz hortari pplm aī orōez v' g'iaz
actōem et dicere. Surfū corda. Recte qdē
h' facit/ ne p'phetica illa maledictōe notare
tur q' dicit. Popul' hic labijs me honorat.
cor aut' eoz lōge ē a me. Nāc brūs Antho
ni' heremicola. hāc ceteri eleuati p'ces sen
serūt dicētes. Orōez nō i strepitu vocū n'
i p'positōe p'boz/ s'z i affectōe p'ioz puroz.
q' desiderioz ita vt crebro nesciat orās nec
intelligat se aliqd postulare. Sic docet an
thoni'. Quare h' q' sup' se p' intellectū ne
quaq'z mēs sic affecta reflectit. neq'q' p'o
nit aut diuidit. s'z puro simpliciq'z actu de
siderij vel amoris i eo qd ē omne bonū fert/
pausat/ soporat. q' si dicēs cū p'pha. In pa
ce in idipm dormiā et req'escā. ¶ Exp'mis
sis elucescit clar' / q' mystica theologia et
orō p'fecta in h' p'ueniunt q' v'traq'z ponit'
in vi affectiua sup'iore. et q' v'traq'z est respe
ctu p'mi et sūmi boni. Et ē ipse amor q' daz
p'ur' / aut ipm p'comitās v' gignēs v' sup
ponēs. cui amoris p'prietates quas sup' po
luimus v'tiq'z p'ueniunt.

Consideratio. xliiii.

orōis p'fectōez et vbi eiusq'z effectū et p'stin
ctū orātis quā p' q' b' offerit ponit et ipius
processuz q' ad p'cellētiā
P Effectio seu felicitas aīe rōnal' et
p' vita p'nti mag' i orōne p'fecta

mystica

seu theologia mystica q̄ in p̄tēplatoe intel
lectina reponit̄. Contēplatio nāq̄ si nude
p̄sideret sine dilectōe v̄l affectu subseq̄ntē
iā arida est in q̄eta ē curiosa inq̄ta inflata ē
Deniq̄ sit lōge ab illa pace q̄ exapat oēm
sensū. Quapropt̄ p̄cludere fas ē q̄ schola
orādi laudabilior est ceteris paribz q̄ scho
la l̄ras edocēdi. quēadmodū schola religi
onis p̄ affectu excellit scholā eruditōis p̄
intellectu. ¶ Proinde laus orōnis extatice
seu p̄fecte colligit̄ ex ordine suo q̄duplici.
videlicet ex ordine ad deū. ad p̄p̄riū subie
ctū. ad primū / et ad inimicū. ¶ P̄rio q̄dez
ad deū. qm̄ sibi soli dat gl̄iam / adoratoez /
gr̄az actōem / r̄ honorē / eū sibi amicū cōci
lians. Ac inde p̄ legem amicitie q̄ est idēz
velle et nolle / ip̄a qd̄ petit accipit / r̄ qd̄ q̄
rit inuenit. sibiq̄z pulsanti ap̄it. nō sic itel
lectio aut quis alia op̄atio. ¶ Secdo oratō
subiectū p̄p̄m qd̄ inhabitat purgat. p̄fi
cit. illuminat. q̄etans ip̄m. satiās atq̄z sta
biliēs. ¶ Tercio orō inuat primū nō vnū
aut duos s̄z totū corp̄ ecclie mysticū viui
fico qd̄ā influxu / nutrit / r̄ capacissimo q̄
dam materne benivolētie sinu / oīa ecclie
mēbra suaz opa p̄lectif. offerēs ea deo. r̄
p̄ his supplicās r̄ impetrās tanq̄z q̄stua
ria gr̄atissima p̄ indigentis inopū sp̄ūaliuz
subleuādis. r̄ p̄ deosynis gr̄az q̄redis at
q̄z impetrādis / i magno ac miserabili ho
spitali hui⁹ mūdi / imo r̄ carceris r̄ penal
purgatorij. ¶ Huic opi nulla exterior ad
monitio. nulla p̄sus p̄p̄abilis exercitatio
p̄t̄ in efficacā coeq̄ri. Hūm̄rum qz frustra
becoīa sūt et vane si nō aduenerit orō iū
cta charitati. Postremo nihil ita sicut orō
vires inimici seuictis p̄terit. nihil ita tendi
culos laqueoz suoz euacuat et oñdit. Ali
oq̄n nō dirisset p̄pha. Oculi mei sp̄ ad do
minū. qm̄ ip̄e eueller de laq̄o pedes meos
Et itēz. p̄uidebā deū in p̄spectu meo sem
p̄. qm̄ a dextris est mihi ne cōmouear. Et
ret Josaphat ad deum. Cū ignozam⁹ (in
q̄t) qd̄ agere debeam⁹. B̄ solū habem⁹ resi
duū vt oculos n̄ros ad te dirigam⁹. Quocir
ca bene iubebar dñs. Optet sp̄ orare r̄ nō
deficere. Sp̄ aut̄ orat. sp̄ oculos ad deū ha
bet / q̄ semp̄ pio humilicq̄z affectu desiderat
¶ Deniq̄ de orōe quā cū vera sap̄ia r̄ my
stica theologia conuenire dixim⁹. de ei⁹ q̄z
stute r̄ p̄ditōibus ac p̄p̄etatis copiosis /
B̄ loco sermo posset incidere. sed de his re
mitto ad ea q̄ facti r̄ doctores saluberrime

tradiderūt. r̄ p̄cipue Hugo de sc̄to victo
re i tractatu suo quē de orōe p̄p̄ediosissime
r̄ subtilissime cōposuit. cui⁹ est B̄ initium.
Quo studio quē affectu orād⁹ sit deus r̄c.
Legat̄ Guilhelm⁹ p̄ficiū. i libello q̄ r̄heto
rica diuina intitulat̄. Legant̄ r̄ ceteri q̄ orō
nis p̄p̄riates / vtilitates r̄ q̄bz excludit̄ /
q̄busq̄z ipedit̄ / doctissime tradiderūt. ¶ Su
pest vt de p̄ctica theologie mystice i seq̄n
tibus p̄sequamur.

Finit prima pars d̄ mystica theologia
speculativa.

Incipit prologus

eiusdē in partē sc̄dam de theologia mysti
ca practice p̄scripta ab eodē sub .xii. p̄side
ratōibz siue industrijs.

Ractātes in lectōibz n̄ris iā
a multo q̄n̄is̄ interrupto tpe
d̄ theologia mystica secuti su
mus ordine i alijs sciētis ob
suatū. vbi p̄us tradit̄ de spe

culativa q̄z p̄ctica. nihilomin⁹ hec sc̄ia sup̄
ceteras mltas B̄ habz p̄p̄m vt speculatio
in ea nec p̄fecte tradi nec plene itelligi pos
sit. nisi practice p̄cesserit vsus. Quāobrem
deinceps p̄ntis opis erit tradere sub aliq̄
bus p̄sideratōibz modos r̄ vias q̄bus ad
theologiā mysticā habeat̄ accessus. Perq̄
rere enī qd̄ sit theologia mystica / r̄ in q̄ vi
aie reponit̄. r̄ de d̄r̄tia ei⁹ ad speculatiuā
theologiam / r̄ similia q̄lia p̄locuta sunt.
nō satis esse debz homi xp̄iano / p̄sertim ec
clesiastico .op⁹ exercitatioq̄z requir̄ / qd̄ vt
fiat p̄dest nō mediocriter ap̄ire ea que ad
opus aggrediēdū finiēdūq̄z necessaria sūt
vel accōmoda vt obfuent̄. q̄ etiā p̄turbare
solebant opantem vt vitent̄ / q̄z elucidatio
nos expedit̄ ab his oibz q̄ in B̄ negotio
tractāda pridē suscepimus. ¶ Et dicim⁹ i
p̄mis q̄ magisterium theologie mystice r̄
orōis extatice seu p̄fecte iesul christ⁹ sibi so
li sueq̄z volūtati retinuit. nec ad illd̄ huma
na sufficit industria. q̄n̄is̄ ip̄a non debeat
penit⁹ derelinqui. Etenī si oñedatū opti
mū r̄ oñedonū p̄fectū desursū ē descēdēs
a patre luminū / p̄spiciū habet̄ p̄sideratōis
hui⁹ p̄ncipiū. qd̄ donū p̄fecte orōis p̄flu
it a diuina volūtate tenente lucē in manibz.
sicut Job notat / r̄ exponit̄ Greg⁹. q̄ d̄m
vult illuminat / r̄ claudit dū vult. Ceteruz
q̄ būana nō sufficit industria posteri⁹ elu

Consideratio .xlii

oōis p̄fectōis r̄ m̄ltis affectū
trū orāns qui p̄d̄ offer̄ p̄nter
p̄nter q̄ ad p̄cticiā
L̄tano scāticiā
p̄ r̄ia p̄na magi